

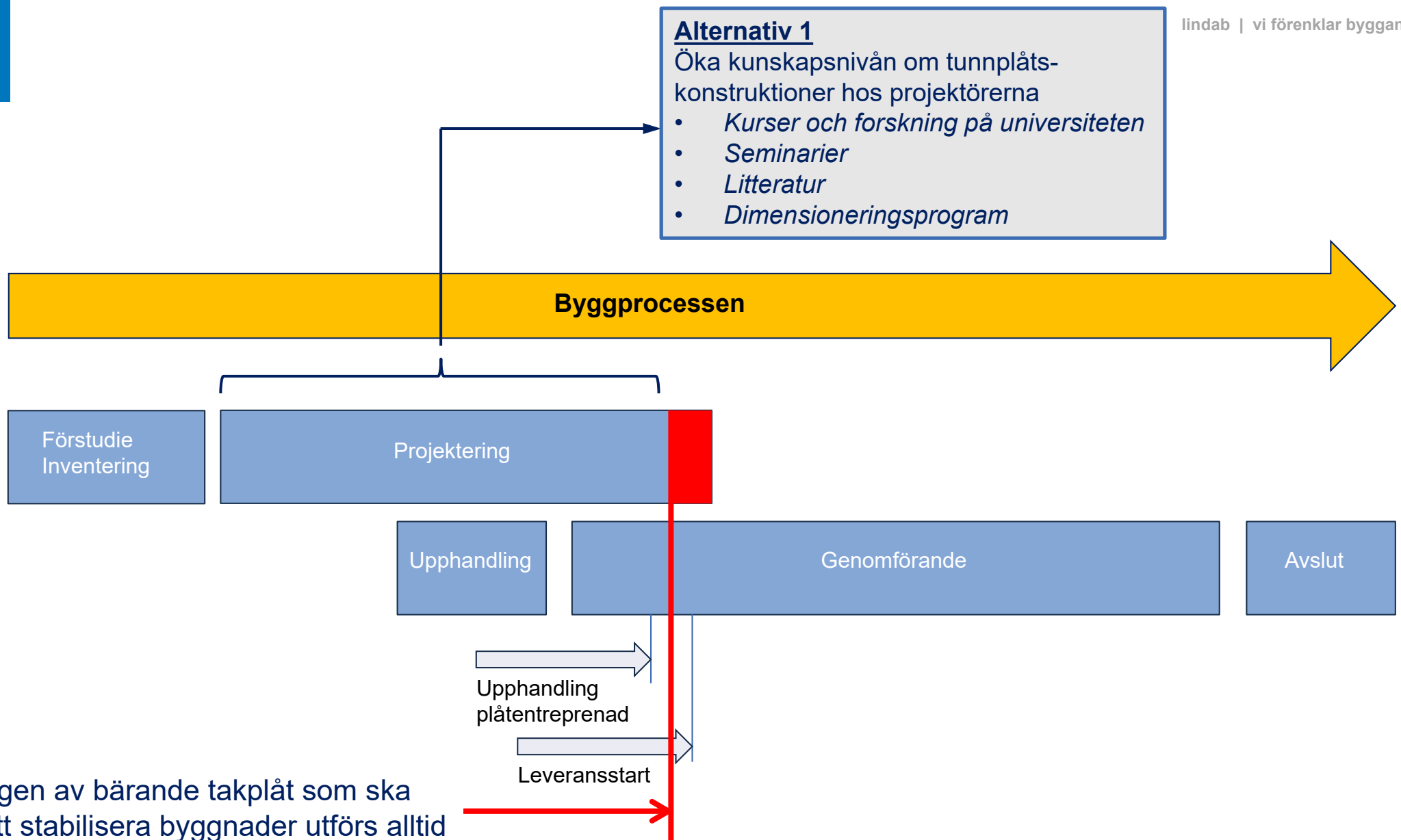
Stålbyggnadsdagen 2018

Skivverkan

för konstruktörer

Erik Andersson, Lindab Profil

Projekteringen av bärande takplåt som ska hjälpa till att stabilisera byggnader utförs alltid i slutet av projekteringsprocessen

Förutsättningarna för plåtkonstruktören blir därför väldigt låsta

Alternativ 1

Öka kunskapsnivån om tunnplåtskonstruktioner hos projektörerna

- *Kurser och forskning på universiteten*
- *Seminarier*
- *Litteratur*
- *Dimensioneringsprogram*

Byggprocessen

Förstudie
Inventering

Projektering

Upphandling

Genomförande

Avslut

Upphandling
plåtentreprenad

Leveransstart

Alternativ 2

Tidigare upphandling av
plåtleverantör

Två exempel varför plåtkonstruktören
måste komma in tidigare i
byggprocessen

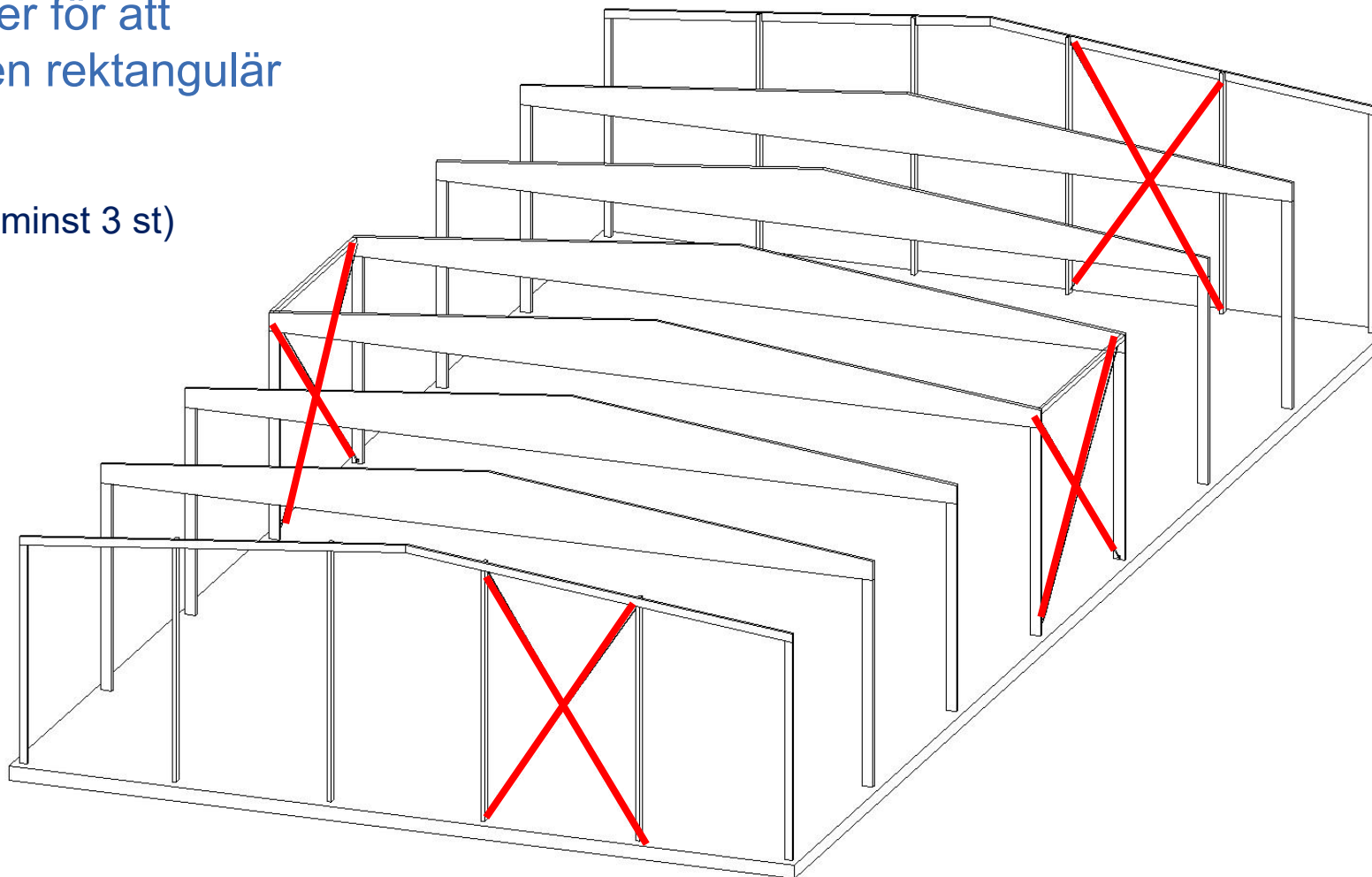
.... så att byggherren erhåller en säker
konstruktion

Exempel 1: Lastinföring i takskivor

Komponenter för att stabilisera en rektangulär byggnad

- vindkryss (minst 3 st)

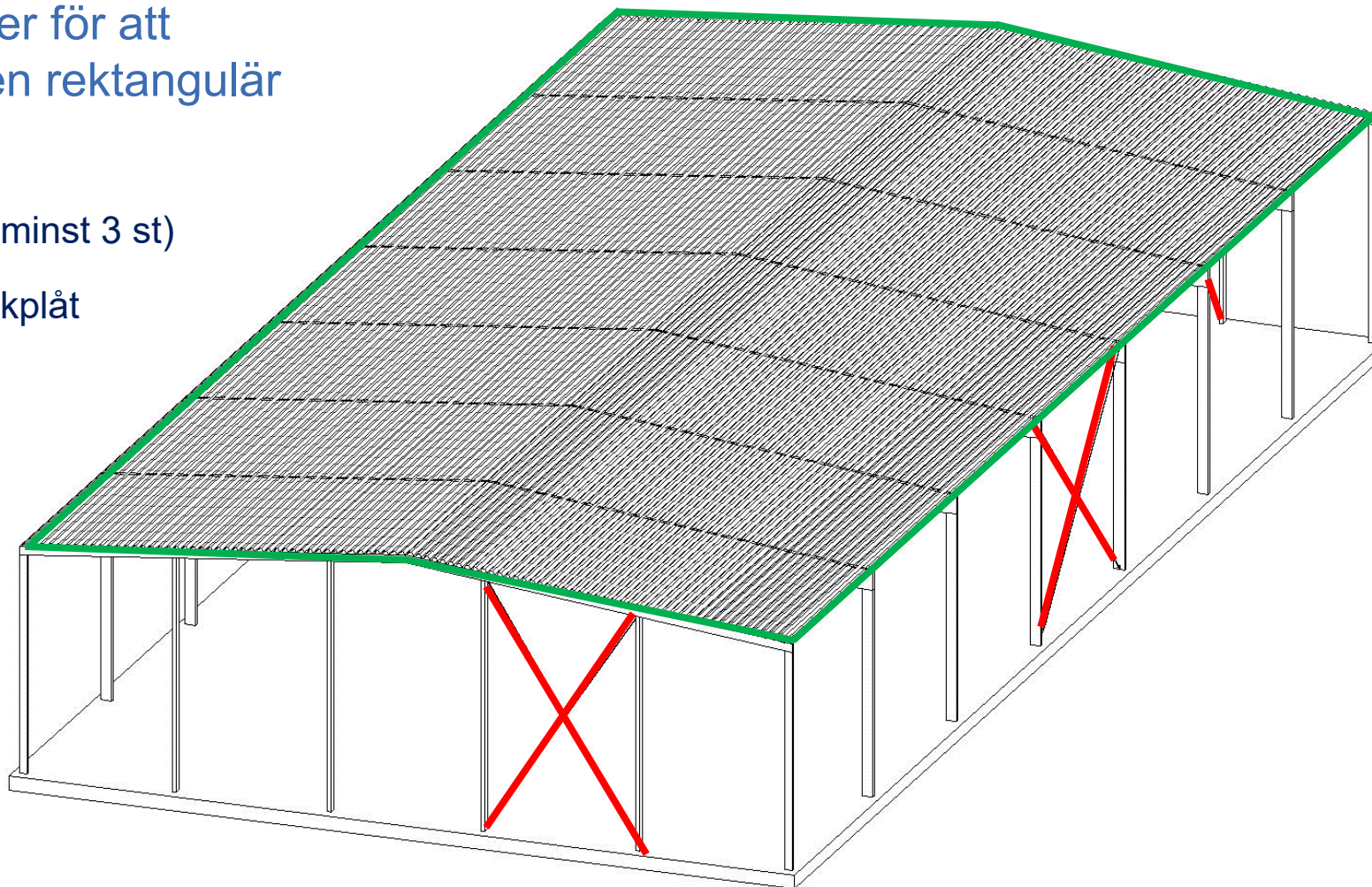

Exempel 1: Lastinföring i takskivor

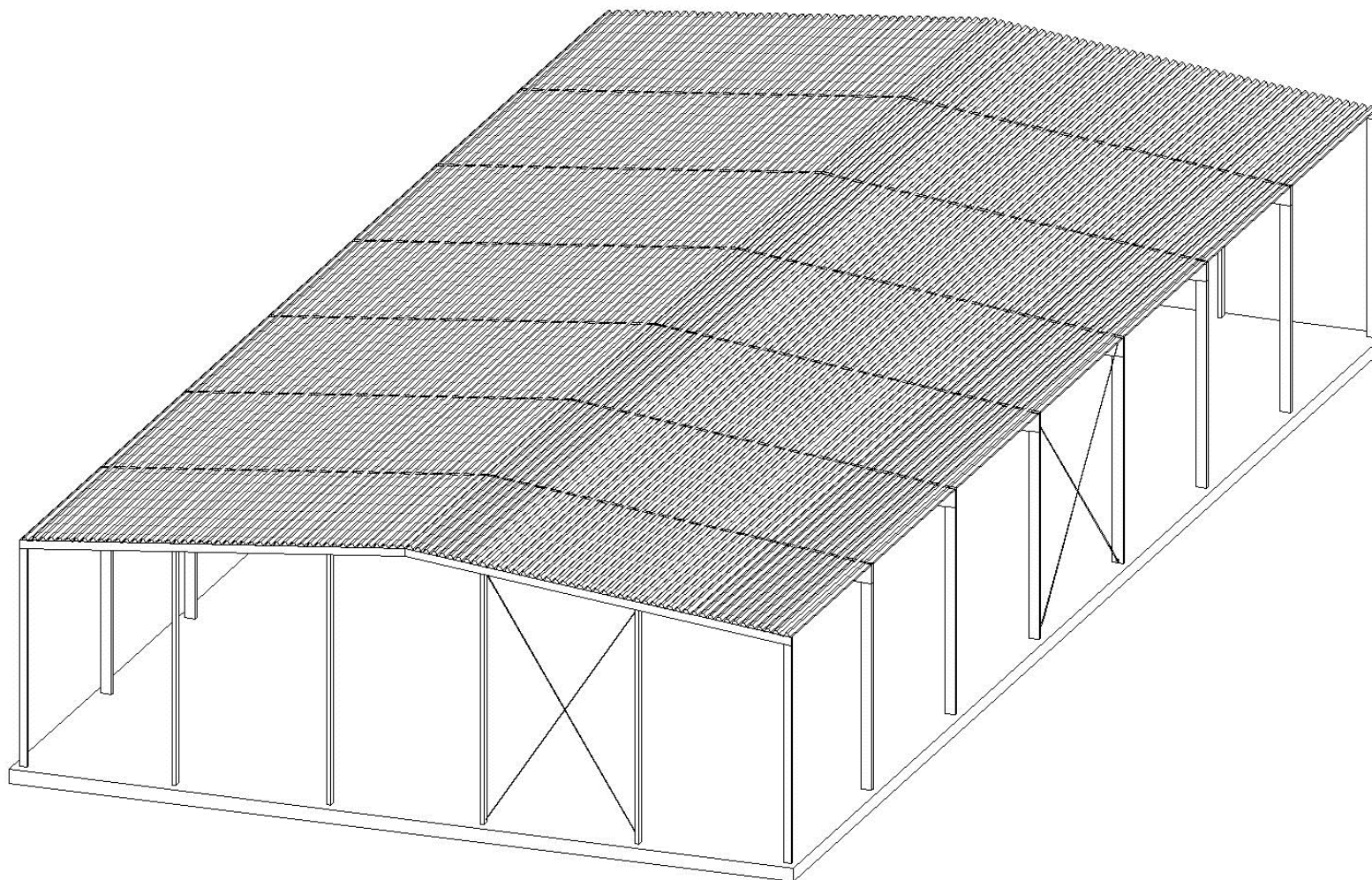
Komponenter för att stabilisera en rektangulär byggnad

- vindkryss (minst 3 st)
- bärande takplåt

Exempel 1: Lastinföring i takskivor

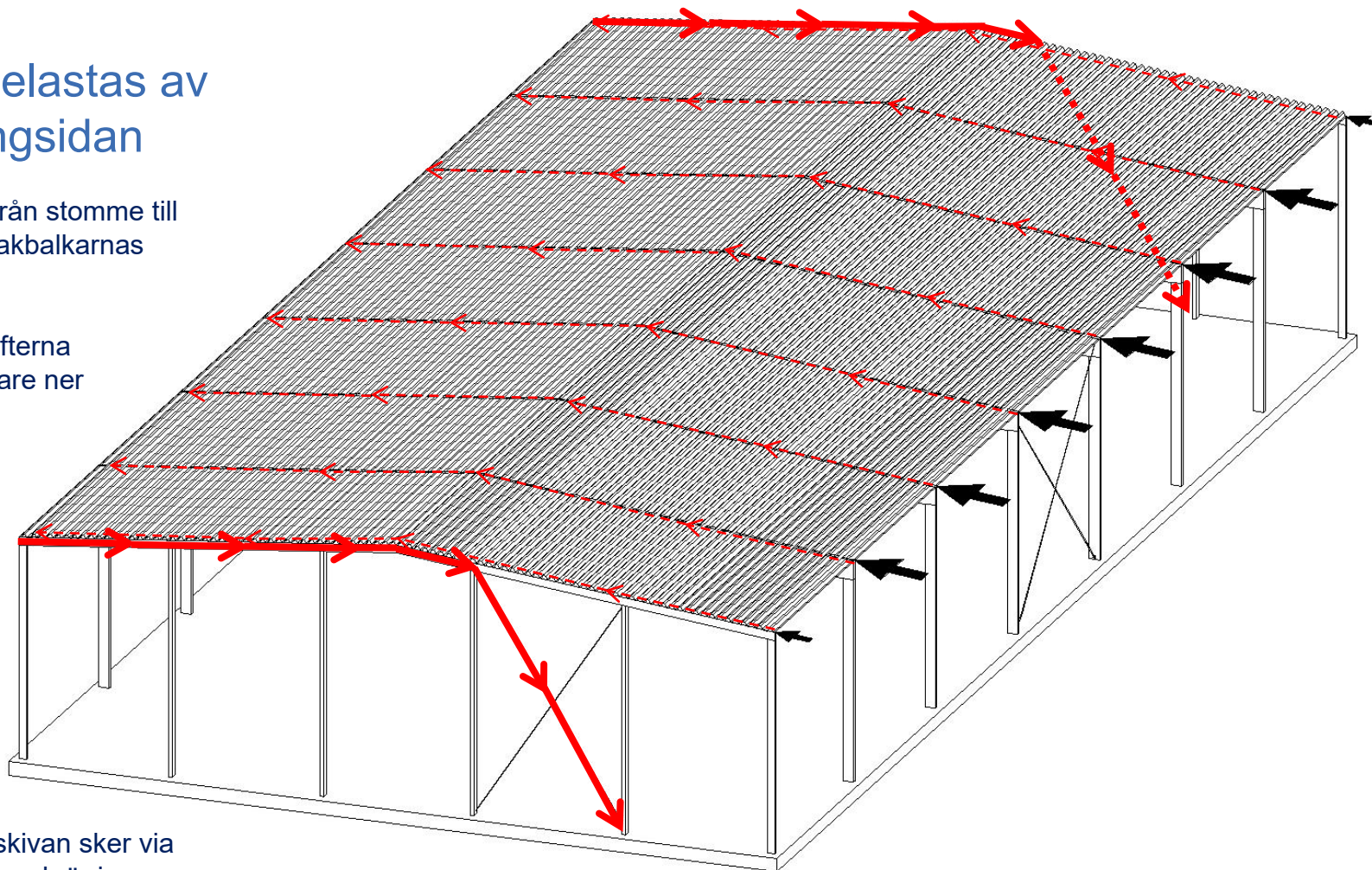
Exempel 1: Lastinföring i takskivor

Lastfall 1:

Takskivan belastas av vind mot långsidan

Krafterna överförs från stomme till takplåt längs efter takbalkarnas hela längd

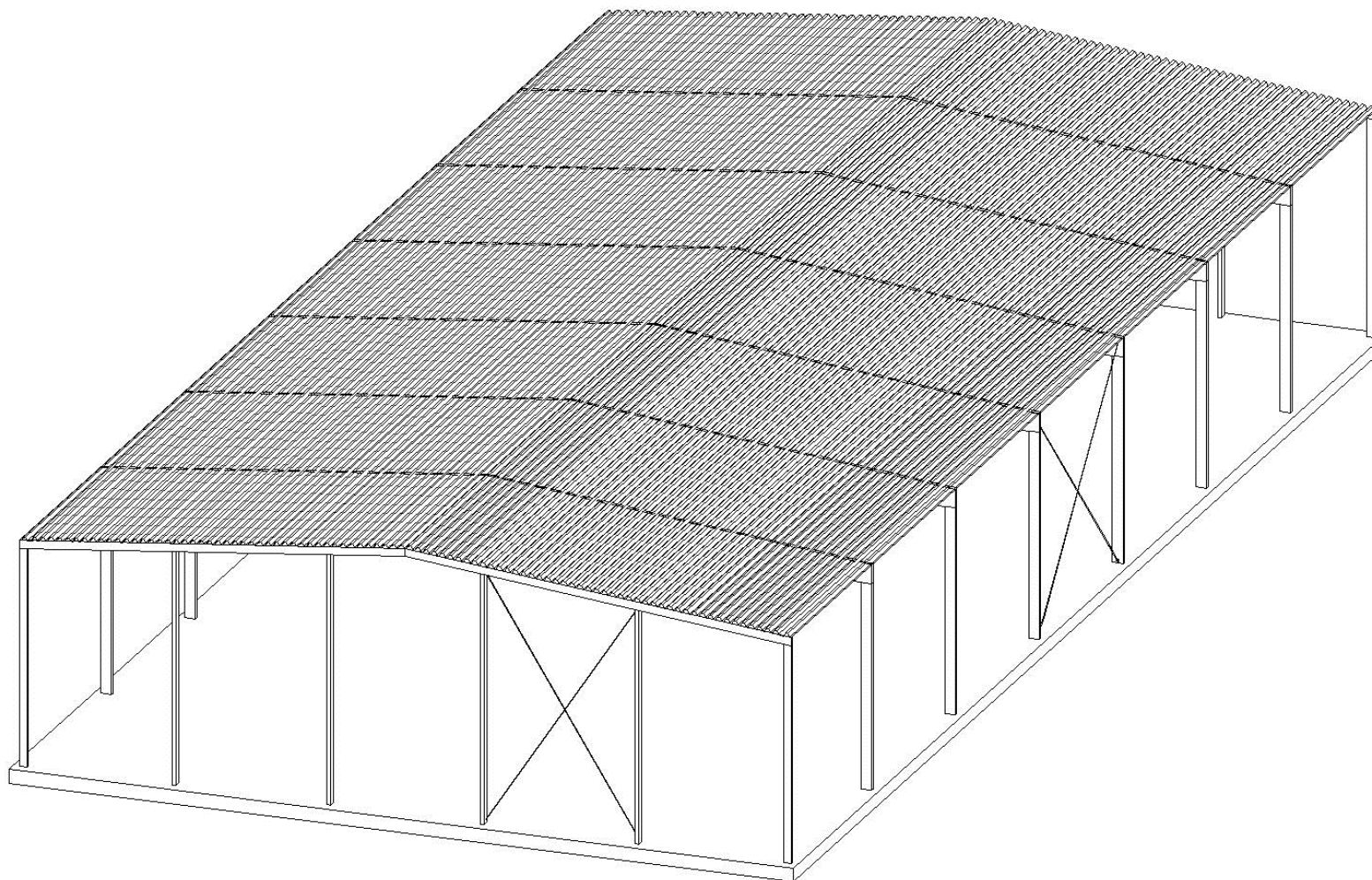
Takskivan för ut krafterna till gavlarna och vidare ner till grunden

Lastinföringen i takskivan sker via takplåtsinfästningen och är inga problem eftersom en stor mängd fästelement delar på krafterna.

Exempel 1: Lastinföring i takskivor

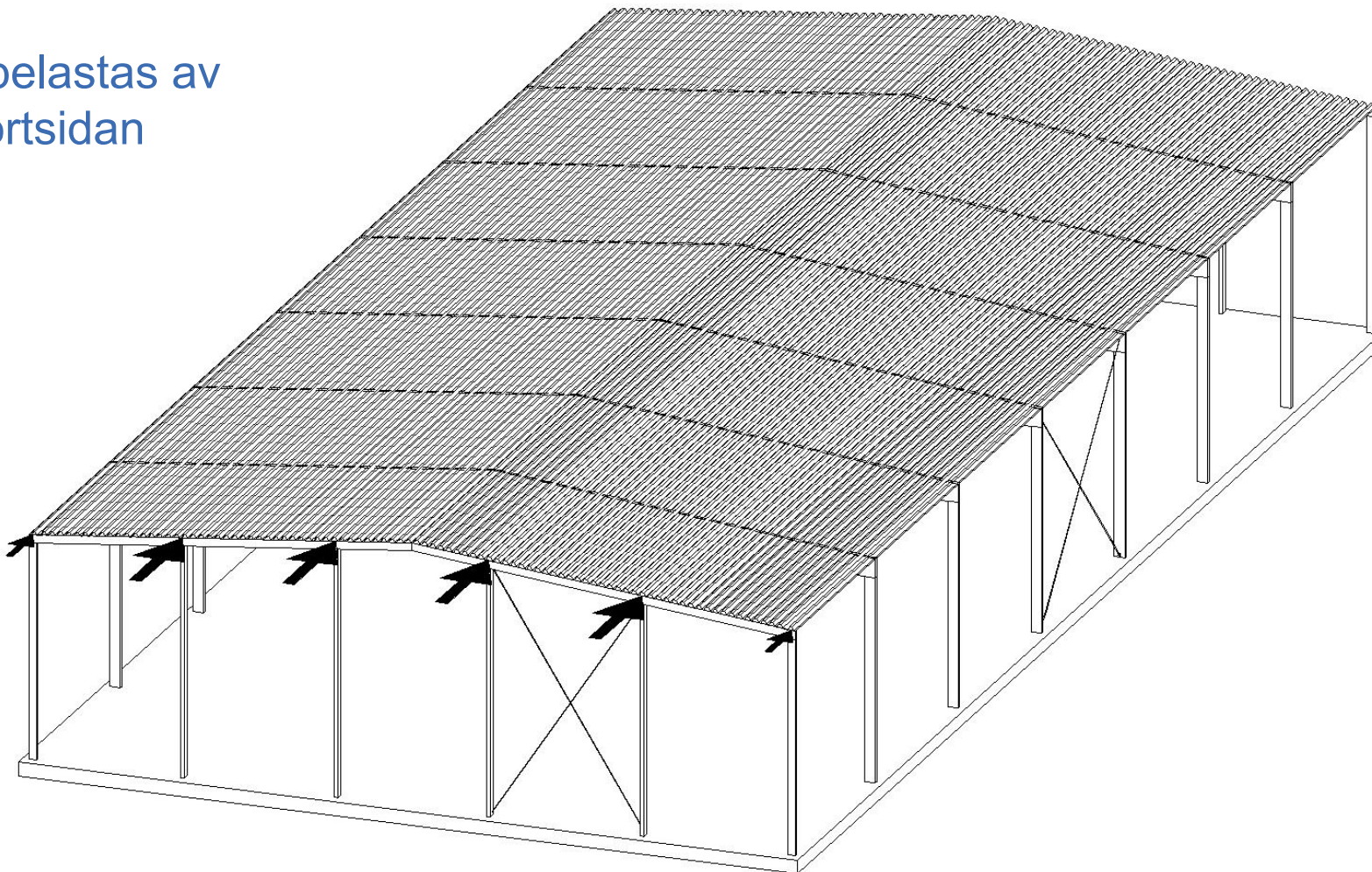

Exempel 1: Lastinföring i takskivor

Lastfall 2:

Takskivan belastas av
vind mot kortsidan

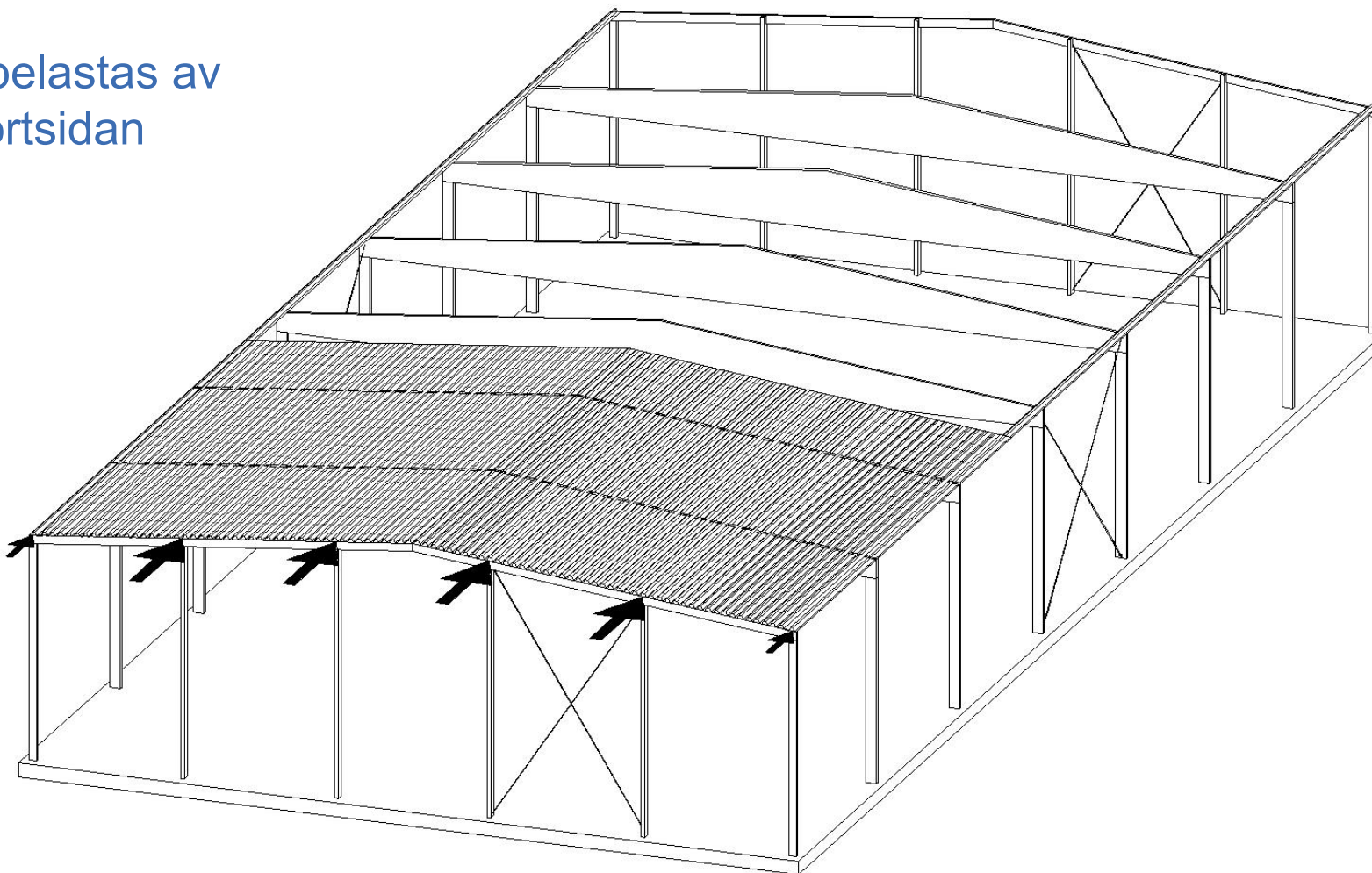

Exempel 1: Lastinföring i takskivor

Lastfall 2:

Takskivan belastas av vind mot kortsidan

Takskivans djup =
 $\frac{2}{3} \cdot \text{takbredden}$

Exempel 1: Lastinföring i takskivor

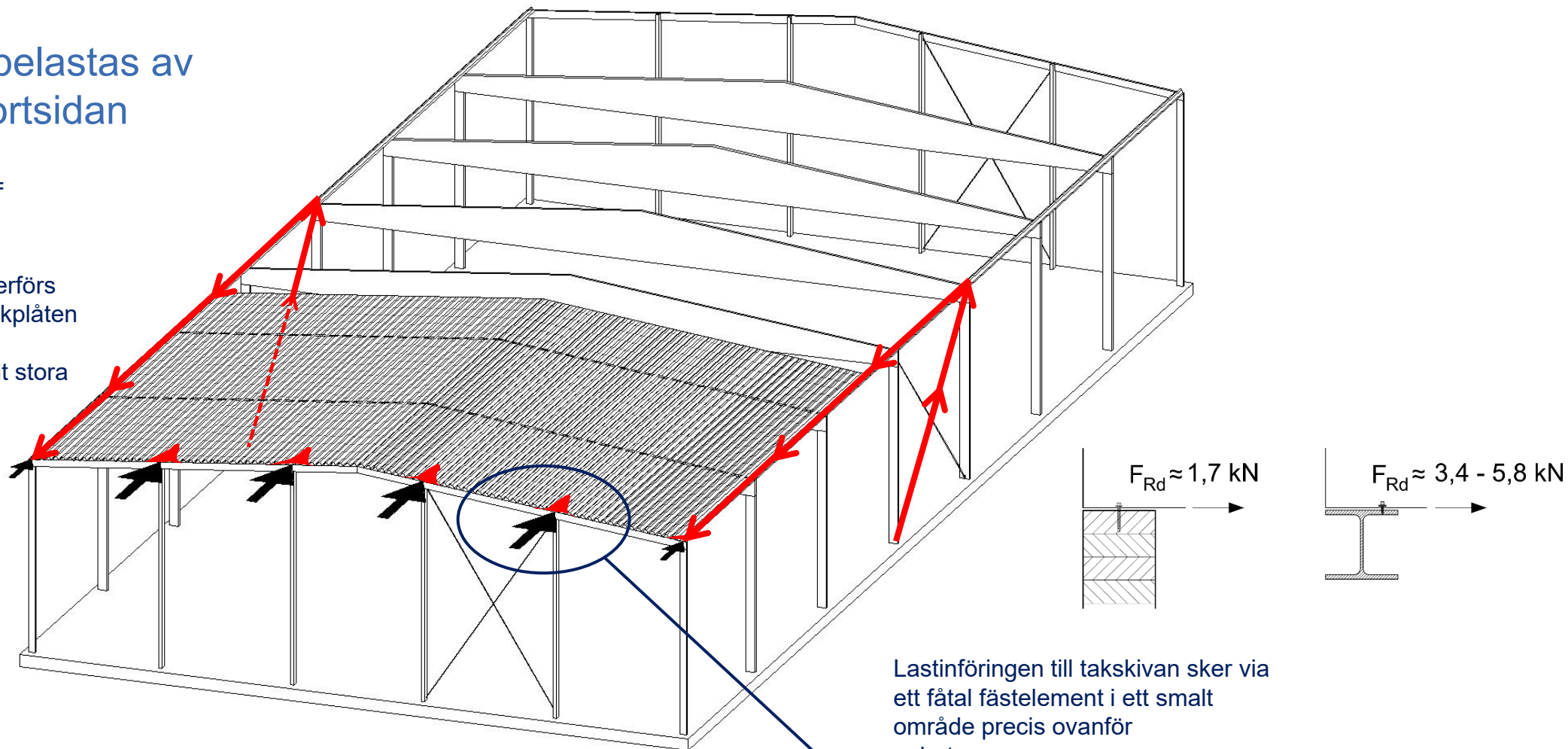
Lastfall 2:

Takskivan belastas av vind mot kortsidan

Takskivans djup = $\frac{2}{3} \cdot \text{takbredden}$

Krafterna från pelartopparna överförs här punktvis till takplåten

Och orsakar lokalt stora skjuvkrafter

Lastinföringen till takskivan sker via ett fåtal fästelement i ett smalt område precis ovanför pelartopparna.

Ofta utrymmesbrist, speciellt i limträstommar.

Exempel 1: Lastinföring i takskivor

Reglerna i eurokoden förstärker problemet:

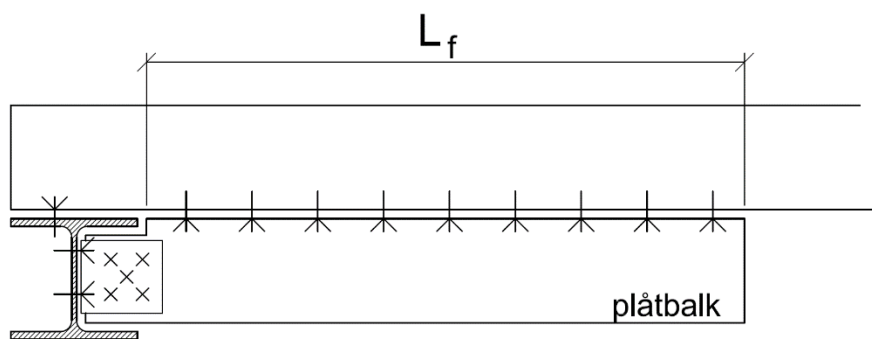
SS-EN 1993-1-3

10.3.4 Skivverkan i profilerad stålplåt

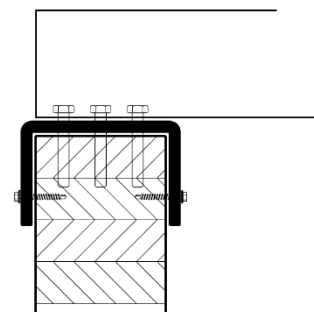
(6) Skjuvhållfastheten för en styv skiva bör baseras antingen på den minsta hållfastheten för kantbrott för fästelement i skarvar eller för fästelement plåt till profil parallellt med korrugeringen eller, för styva skivor fästade enbart till längsgående kantbalkar, på fästelement mellan plåtände och profil. Den beräknade skjuvhållfastheten för varje annan brotttyp bör överstiga detta minvärde med minst det följande:

- för brott i plåtens fästelement under kombinerad tvärkraft och uppåtriktad vindkraft, med minst 40%;
- för varje annan brotttyp, med minst 25%.

Plåtkonstruktören som är sist i projekteringskedjan försöker lösa problemet. Exempel på kreativa lösningar:

Lastinföringsstag

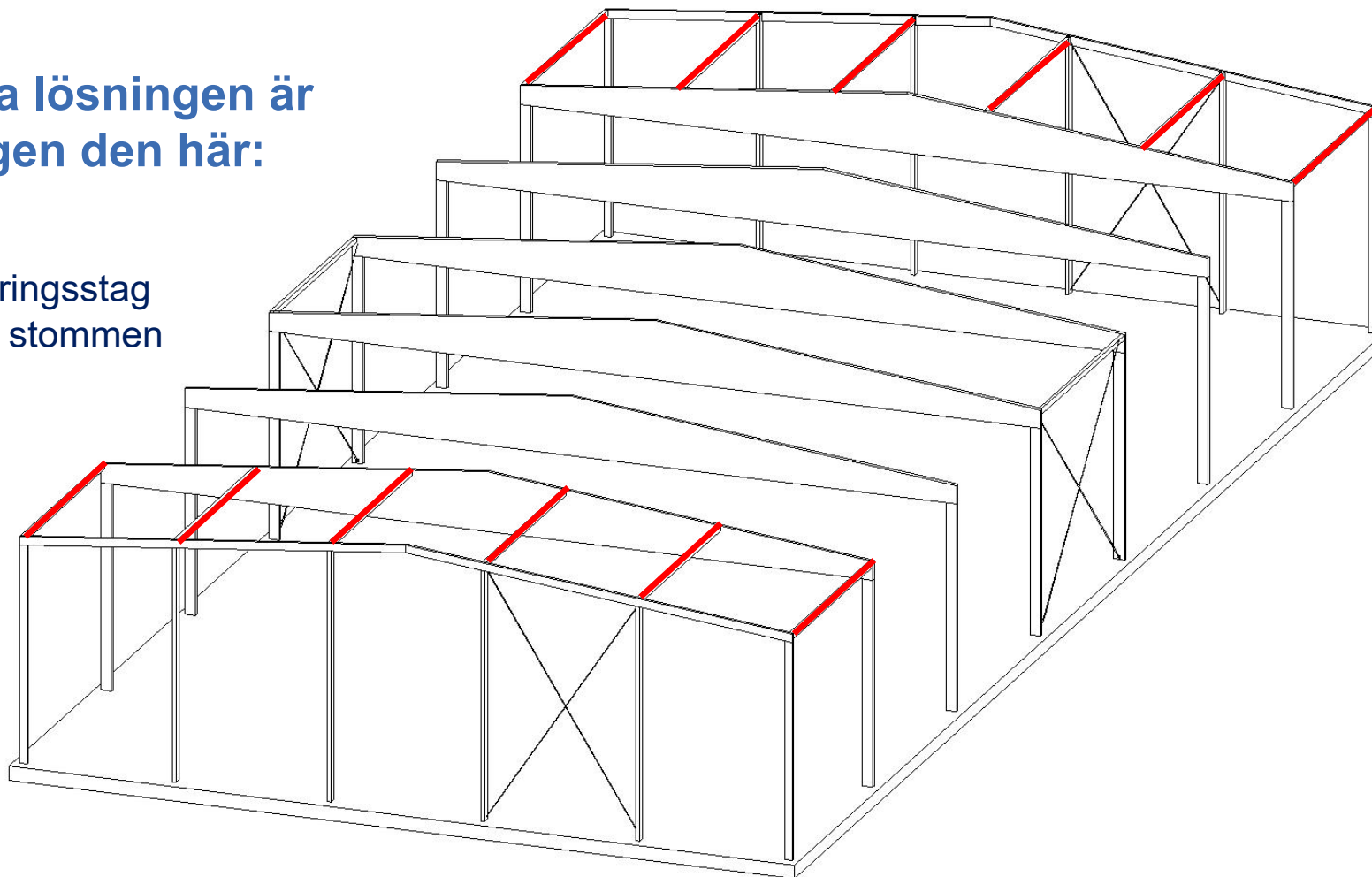
Stålskoning

Exempel 1: Lastinföring i takskivor

Den bästa lösningen är
förmodligen den här:

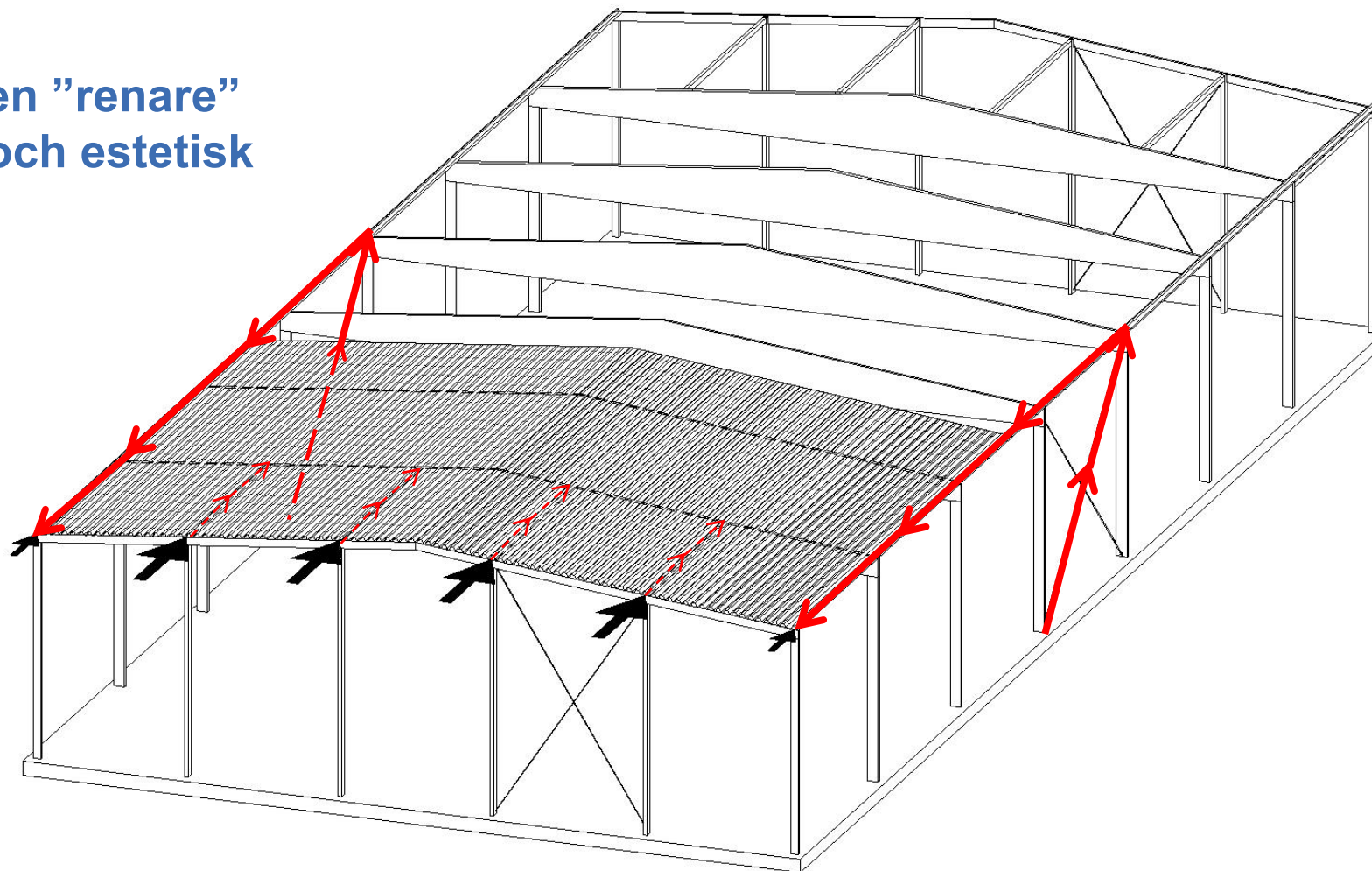
med lastinföringsstag
som en del i stommen

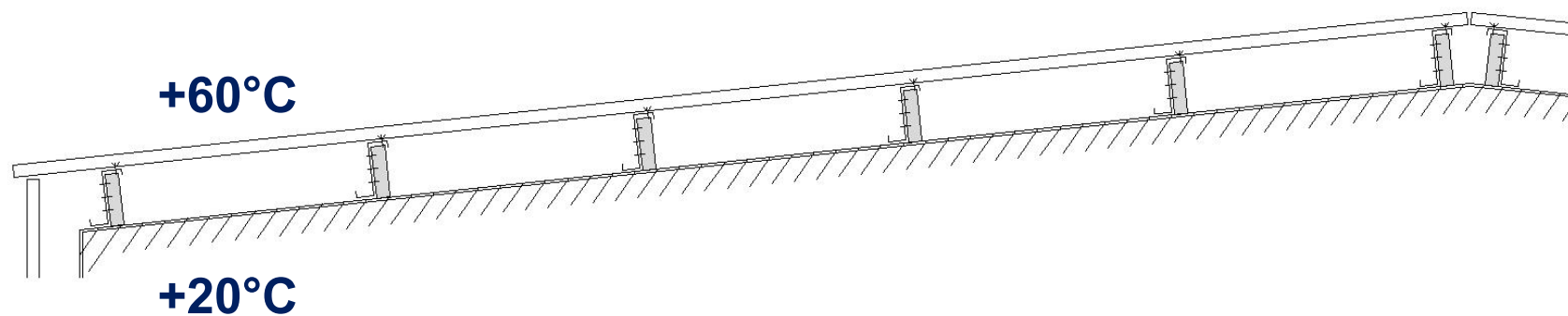
Exempel 1: Lastinföring i takskivor

Det blir en "renare"
teknisk och estetisk
lösning

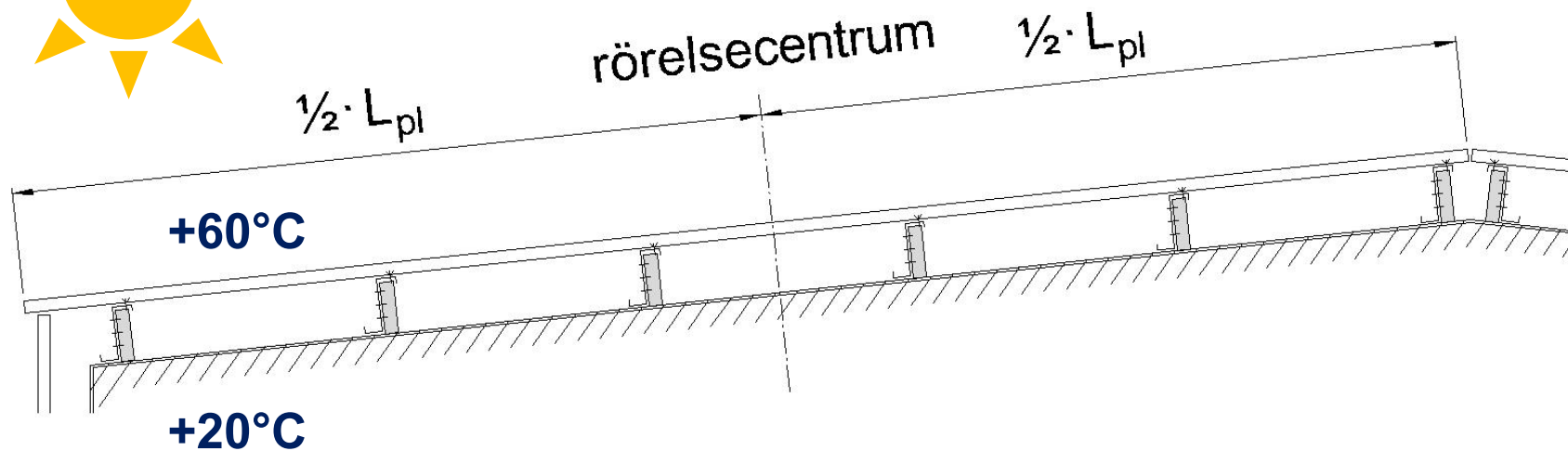
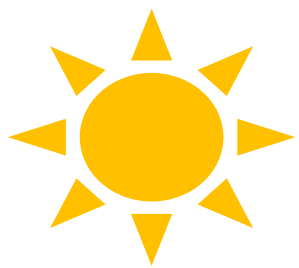

Exempel 2: Oisolerade takskivor

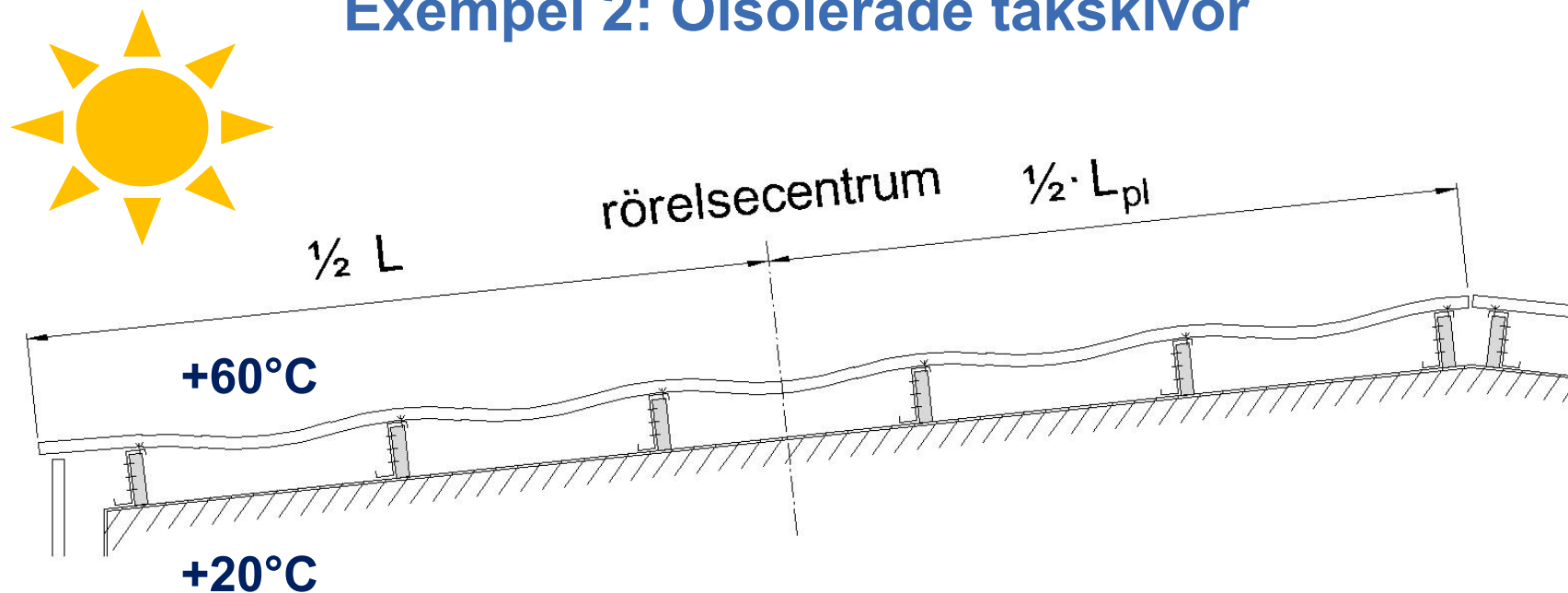
Exempel 2: Oisolerade takskivor

$$\Delta L = \alpha \cdot \Delta T \cdot L_{pl} / 2 = \{L_{pl} = 12 \text{ m}\} = 12 \cdot 10^{-6} \cdot 40 \cdot 12 / 2 = 2,9 \text{ mm}$$

Exempel 2: Oisolerade takskivor

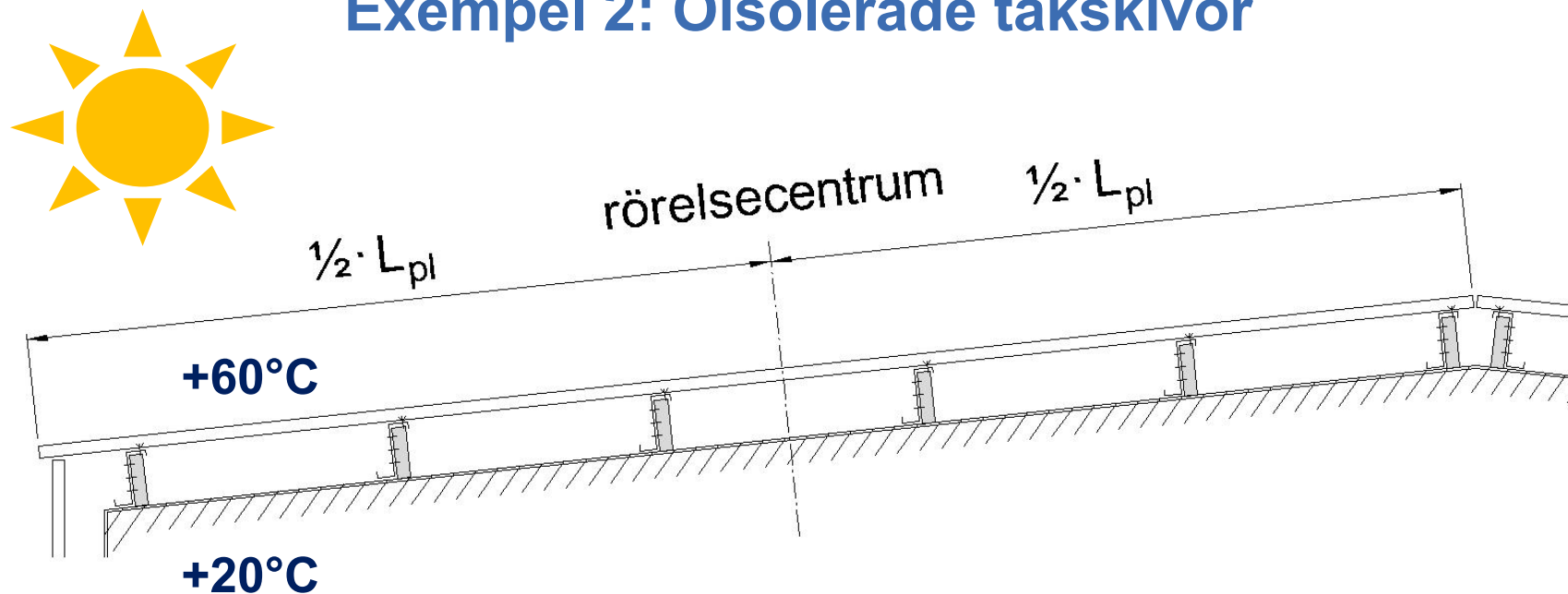

$$\Delta L = \alpha \cdot \Delta T \cdot L_{pl} / 2 = \{L_{pl} = 12 \text{ m}\} = 12 \cdot 10^{-6} \cdot 40 \cdot 12 / 2 = 2,9 \text{ mm}$$

Om längdutvidgningen ska tas genom böjning i takplåten
erfordras väldigt stora krafter

Exempel 2: Oisolerade takskivor

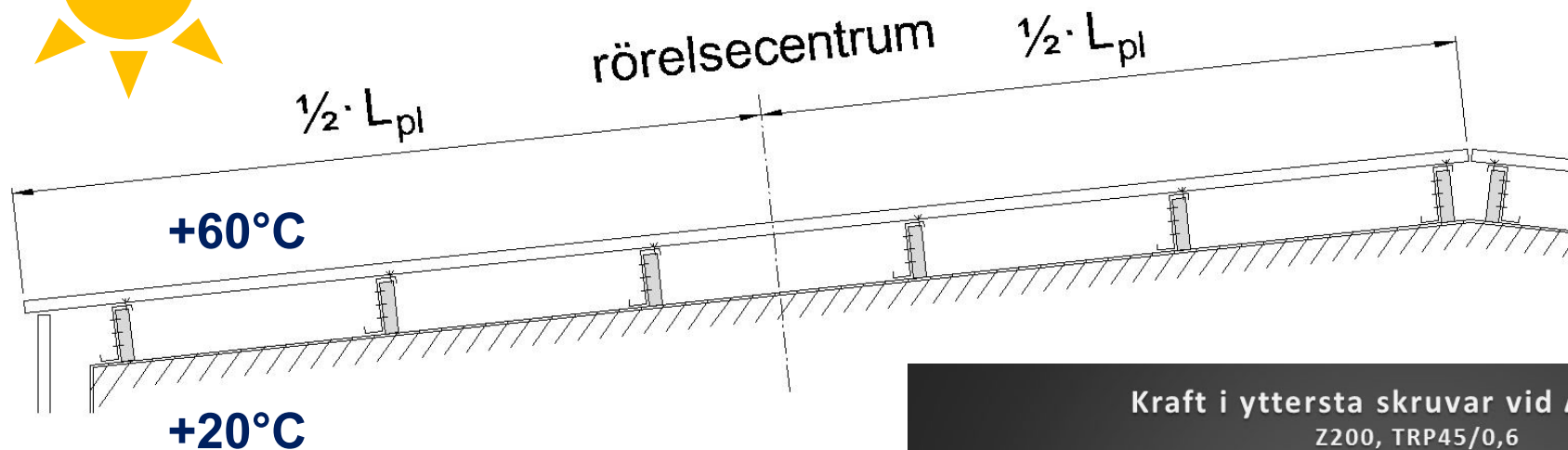
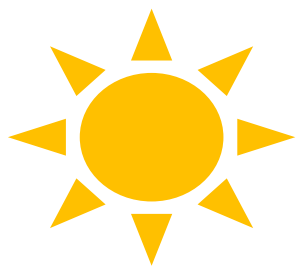

$$\Delta L = \alpha \cdot \Delta T \cdot L_{pl} / 2 = \{L_{pl} = 12 \text{ m}\} = 12 \cdot 10^{-6} \cdot 40 \cdot 12 / 2 = 2,9 \text{ mm}$$

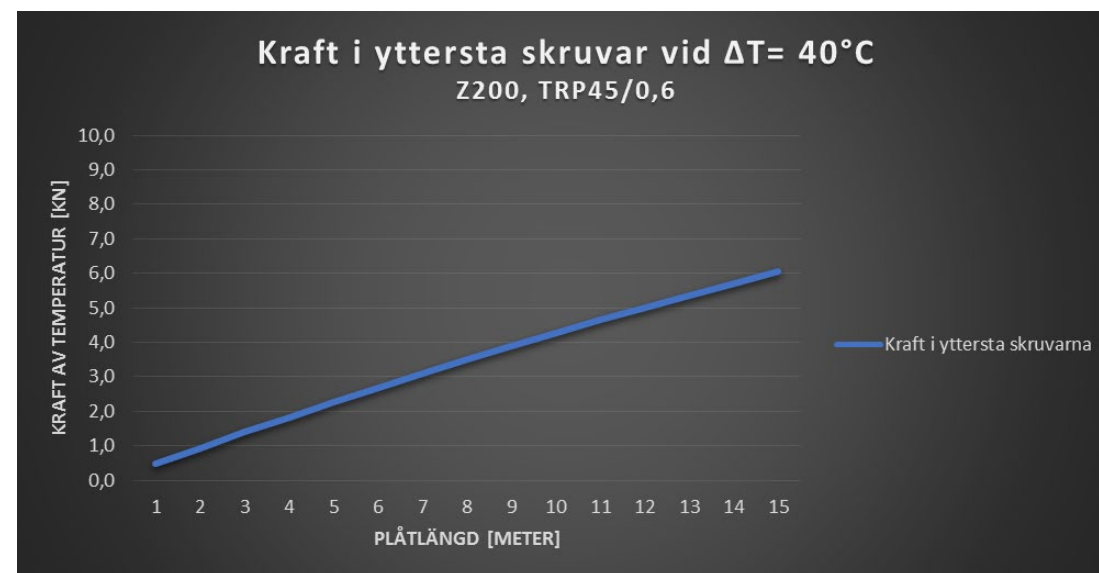
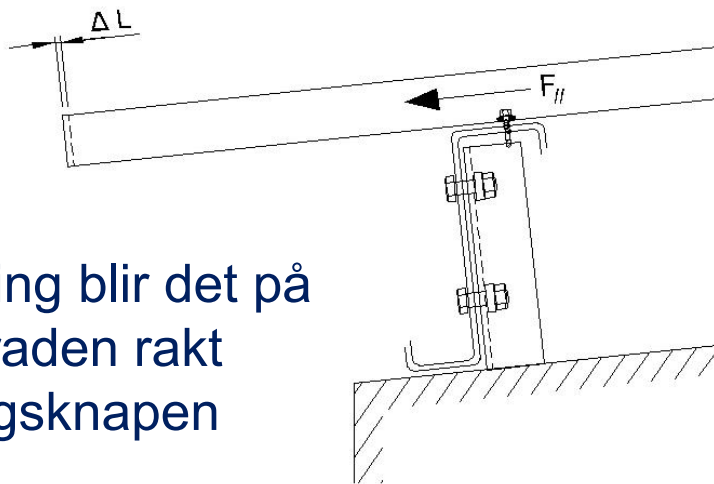
Om upplagsknapen är av U-profiler blir det skruvfästningen takplåt – takås som får ta hand om större delen av tvångskrafterna

Exempel 2: Oisolerade takskivor

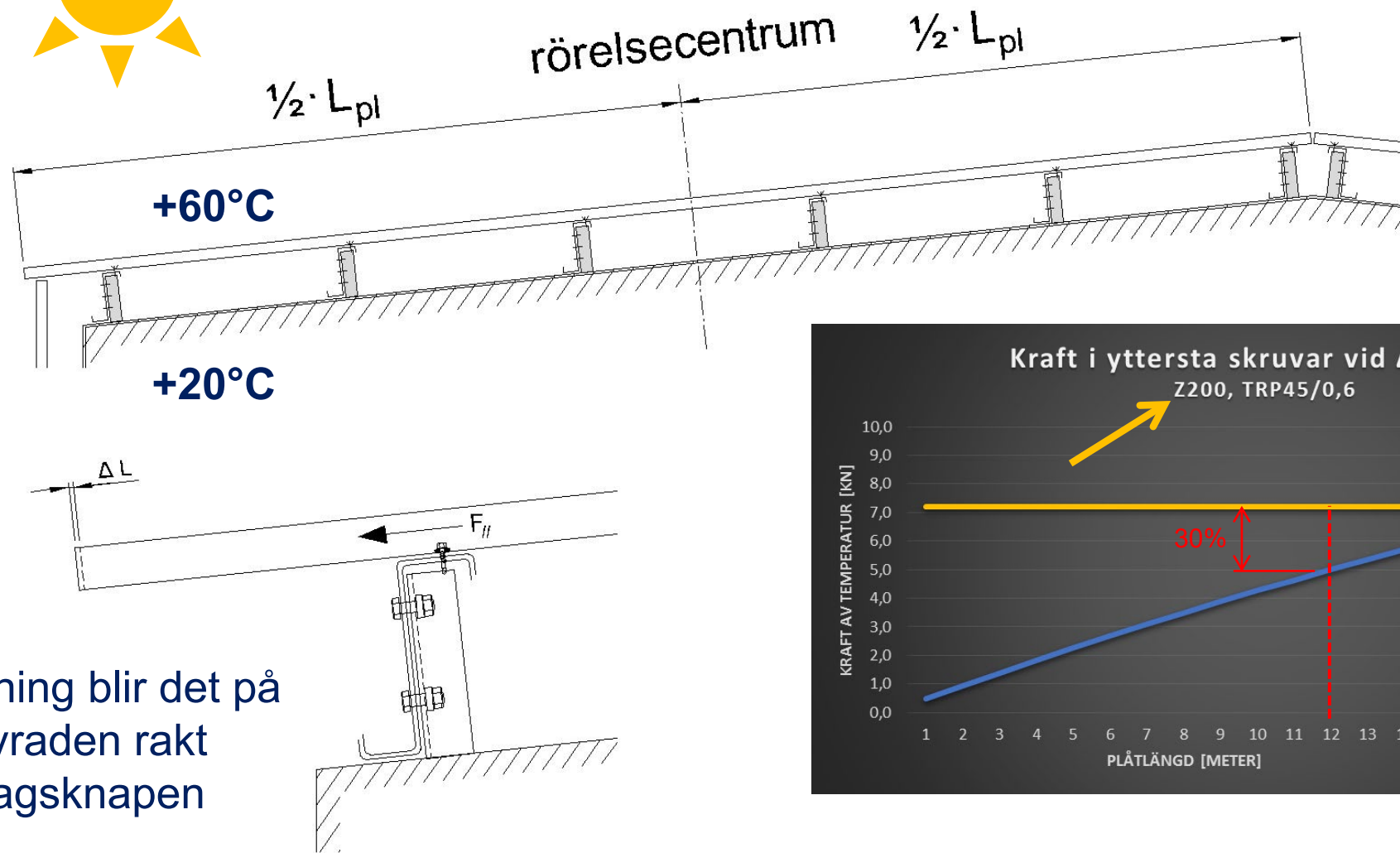
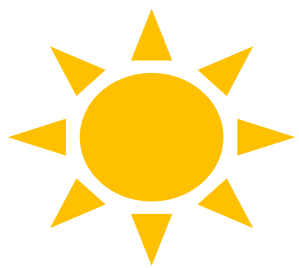

Störst belastning blir det på yttersta skruvraden rakt ovanför upplagsknäpen

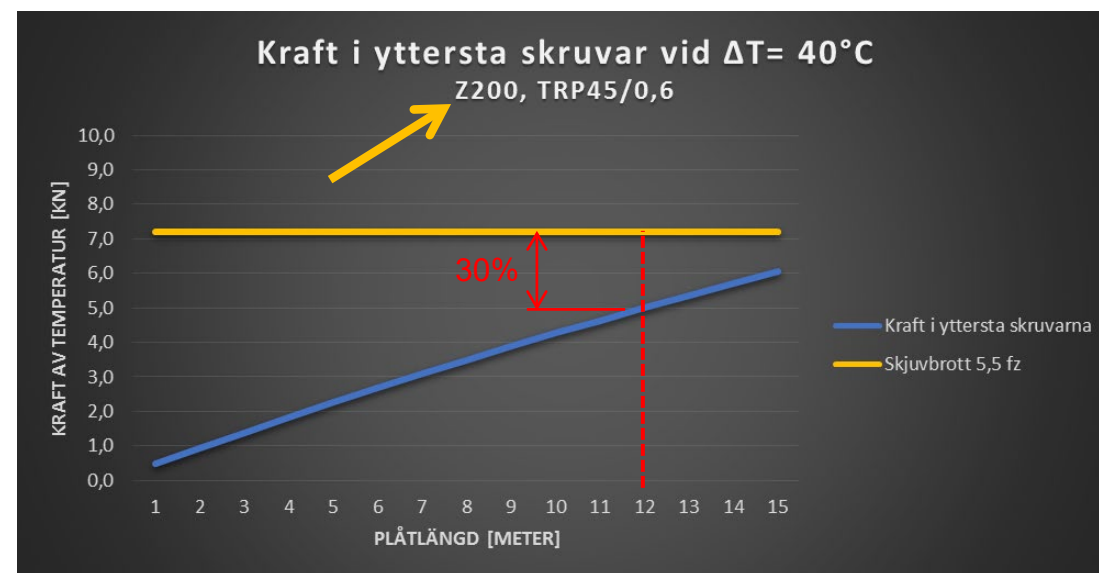

Exempel 2: Oisolerade takskivor

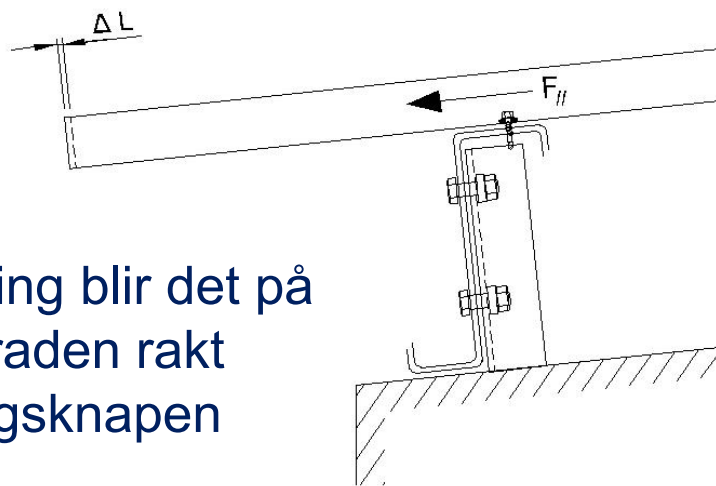
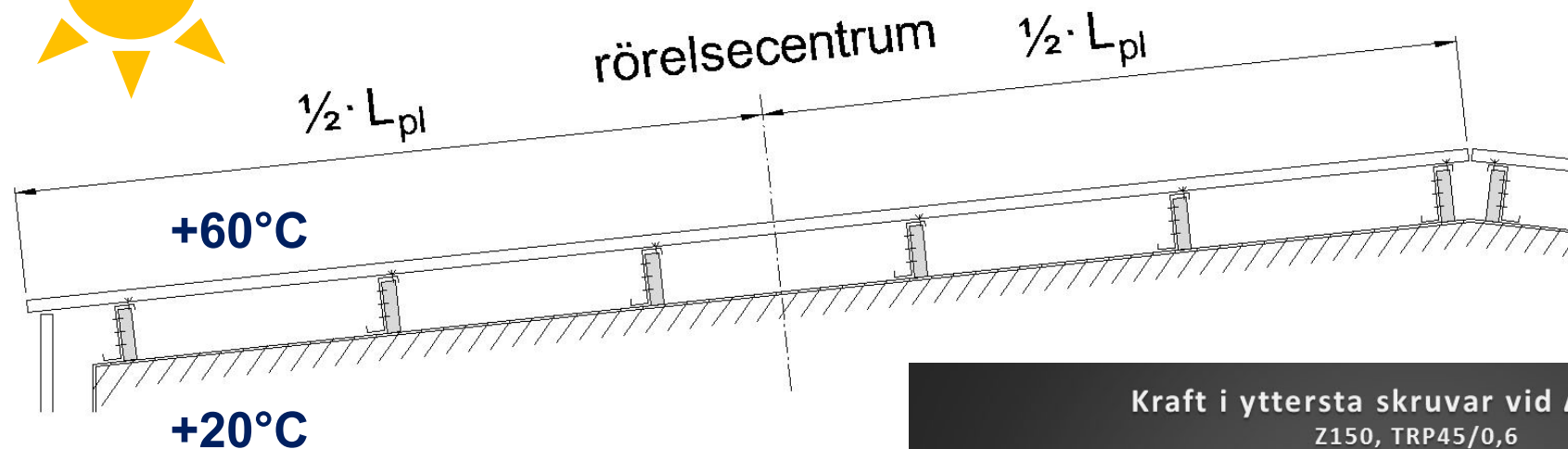
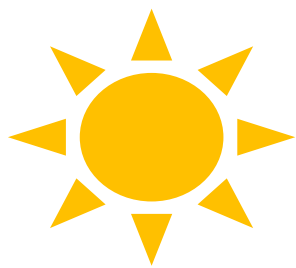

Störst belastning blir det på
yttersta skruvraden rakt
ovanför upplagsknäpen

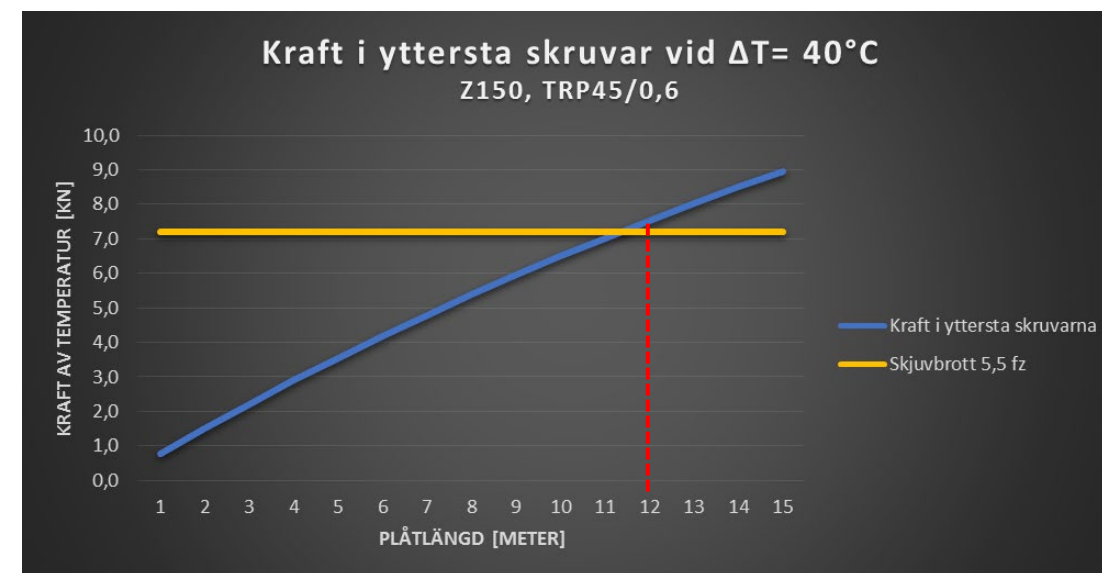

Exempel 2: Oisolerade takskivor

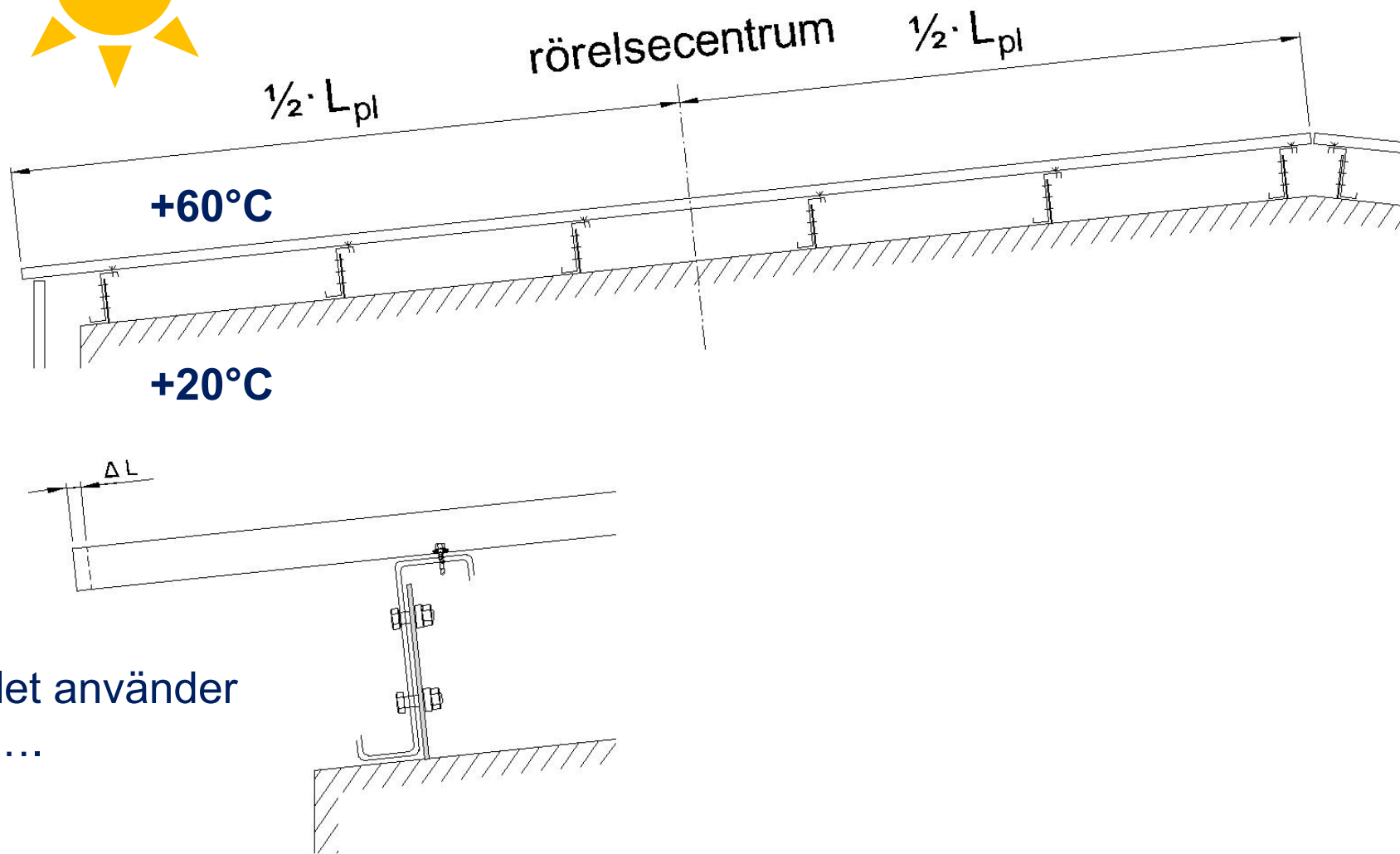
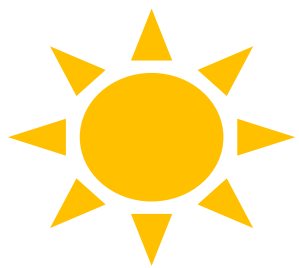

Störst belastning blir det på yttersta skruvraden rakt ovanför upplagsknäpen

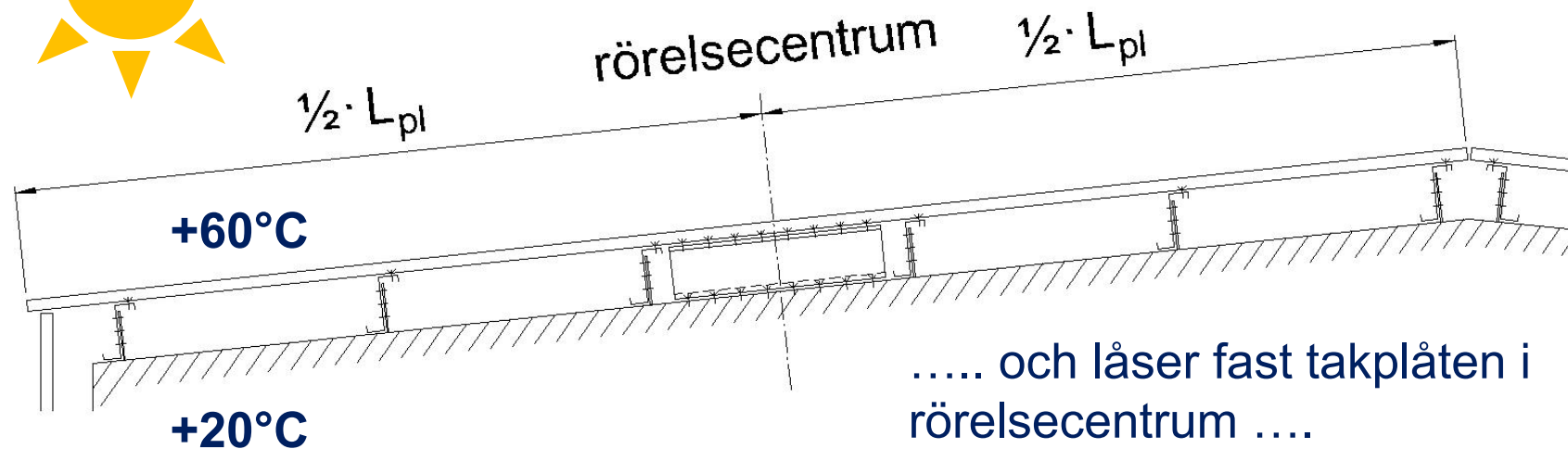
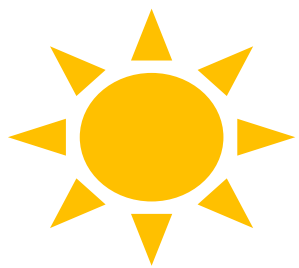
Exempel 2: Oisolerade takskivor

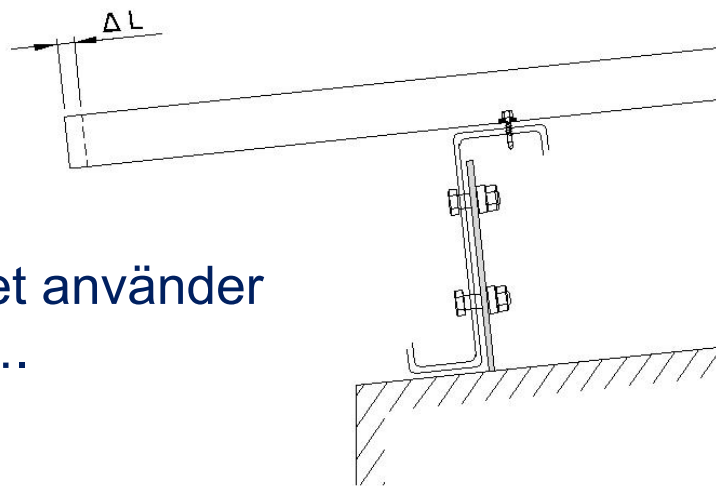
om man istället använder
"veka" knap

Exempel 2: Oisolerade takskivor

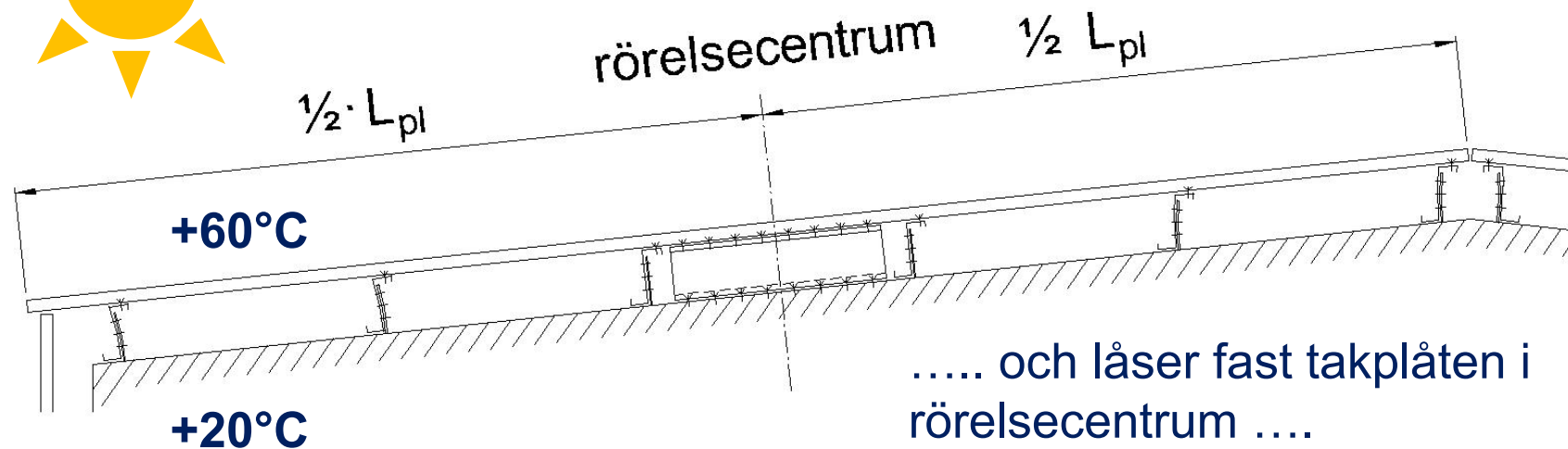
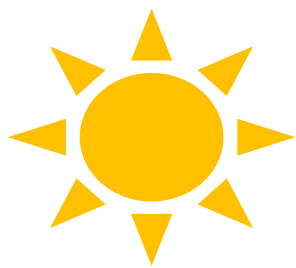
..... och låser fast takplåten i rörelsecentrum

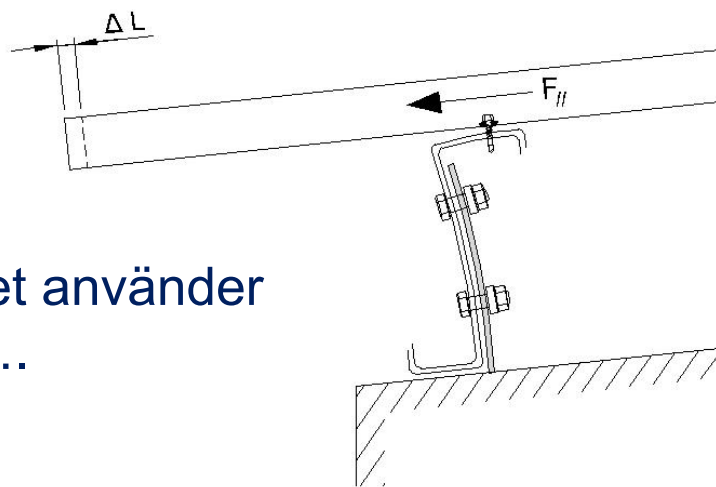
om man istället använder "veka" knap

Exempel 2: Oisolerade takskivor

..... och låser fast takplåten i rörelsecentrum

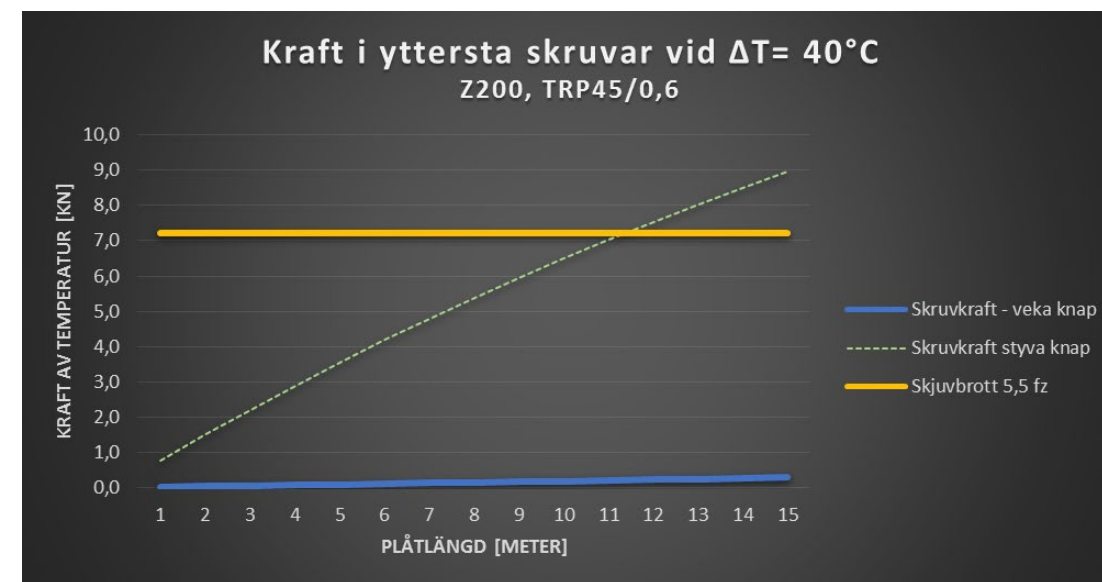
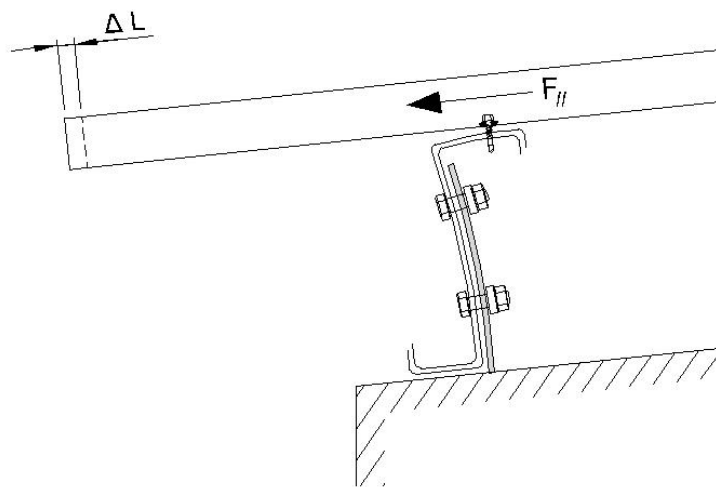
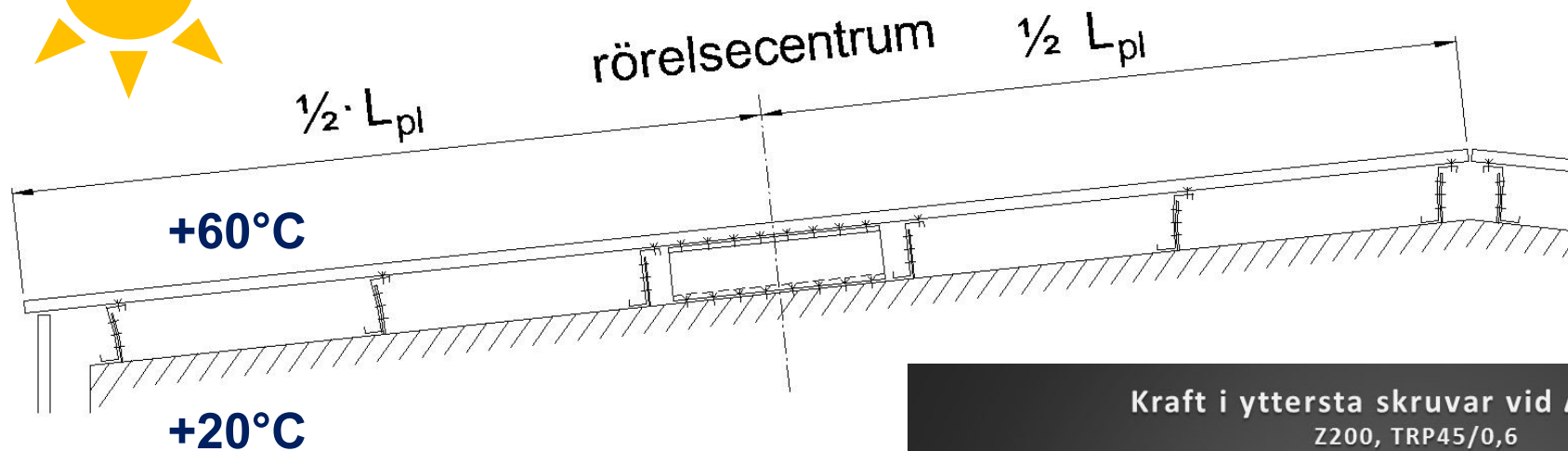
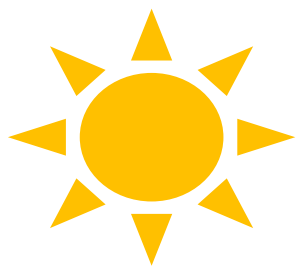

..... minskar krafterna på skruvarna betydligt

om man istället använder "veka" knap

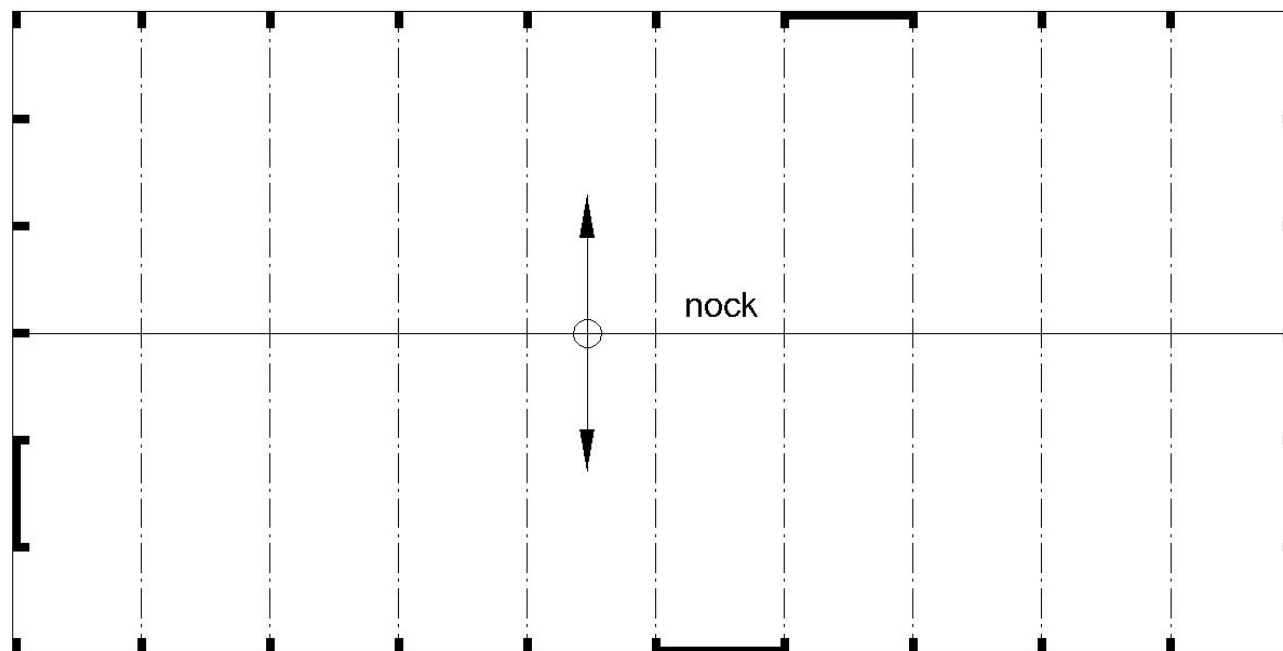
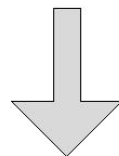

Exempel 2: Oisolerade takskivor

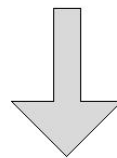

Exempel 2: Oisolerade takskivor

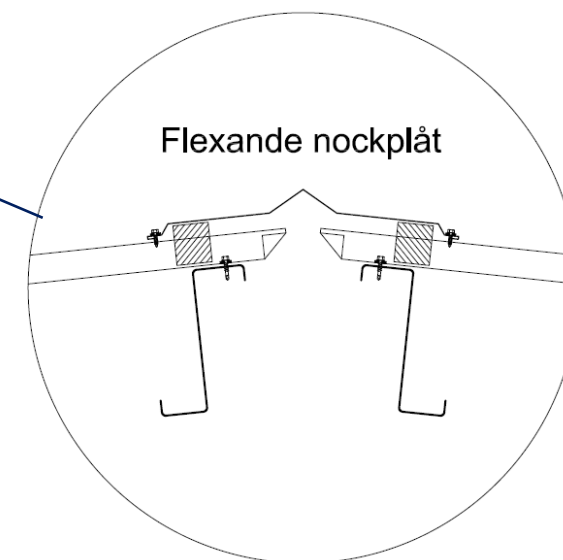
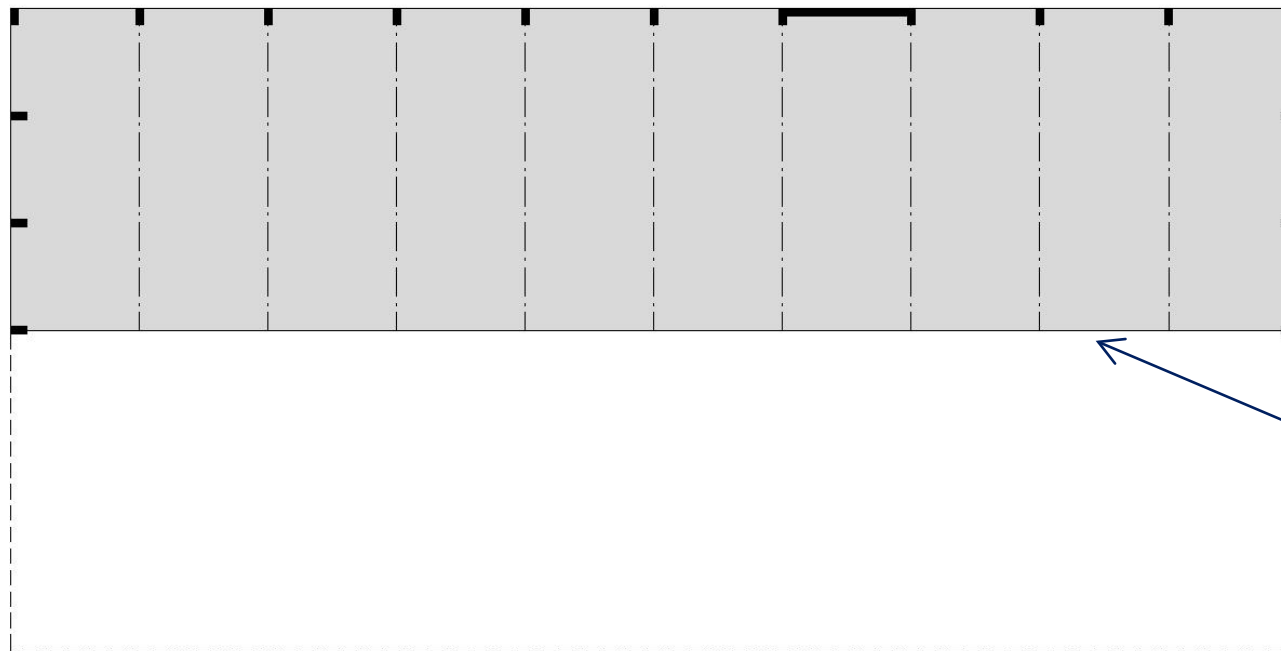

Exempel 2: Oisolerade takskivor

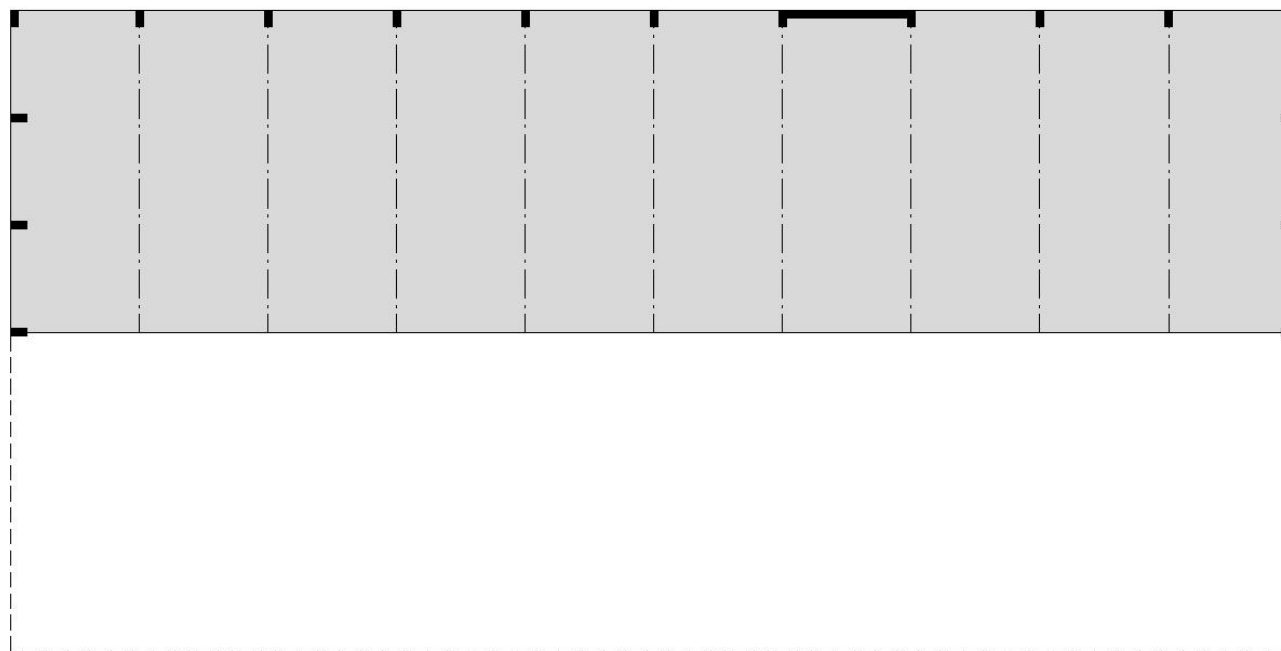
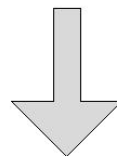
Vid vind mot
långsidorna är
varje takhalva
en delskiva

Tänk på att
bredd/höjd-
förhållandet för
delskivan inte
bör vara > 4

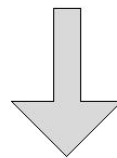

Exempel 2: Oisolerade takskivor

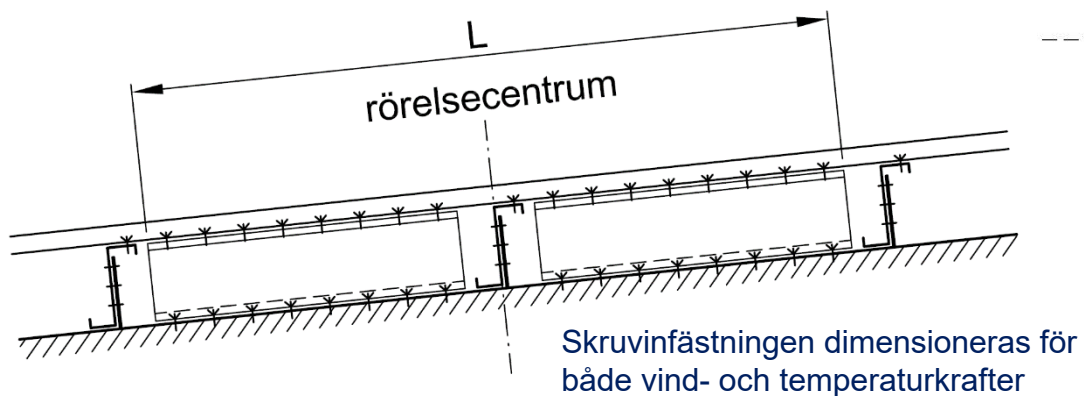
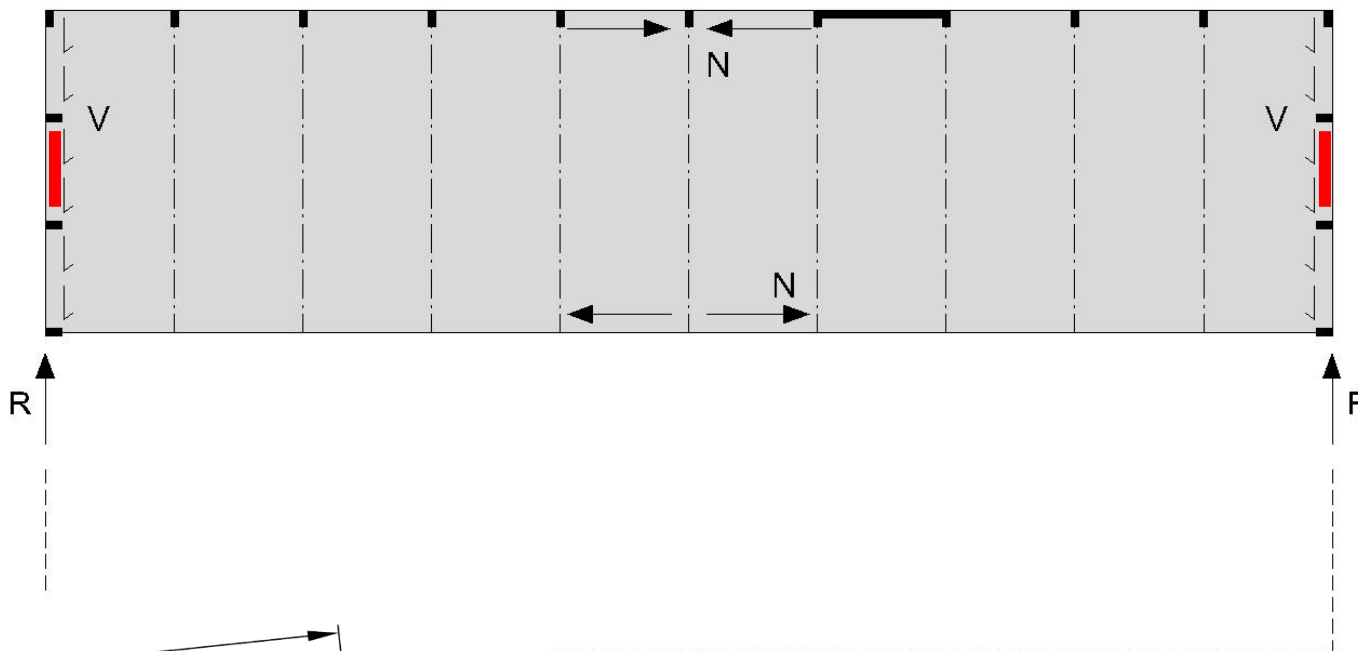

Exempel 2: Oisolerade takskivor

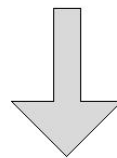
N
tas av en eller
flera åsrader

V
tas av
skjuvplåtar på
gavelbalkarna

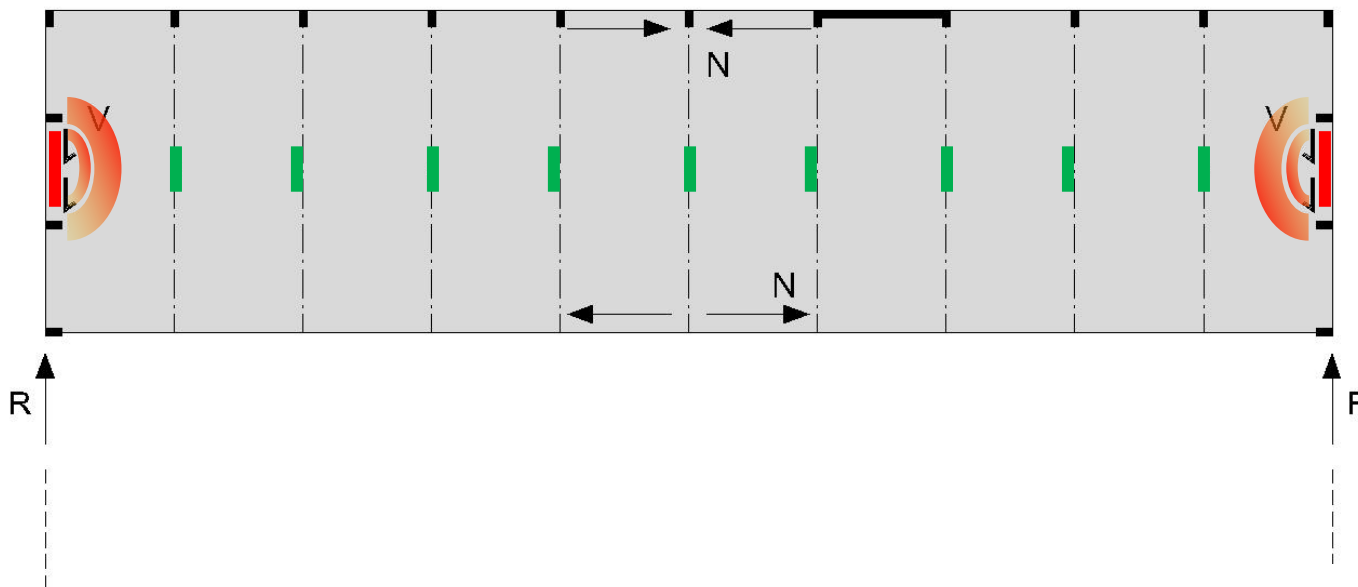

Exempel 2: Oisolerade takskivor

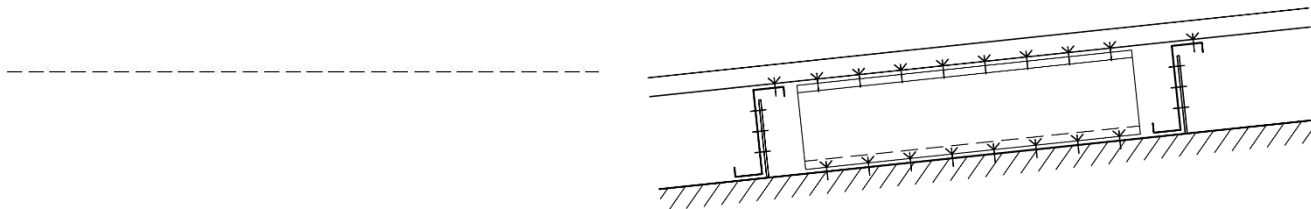
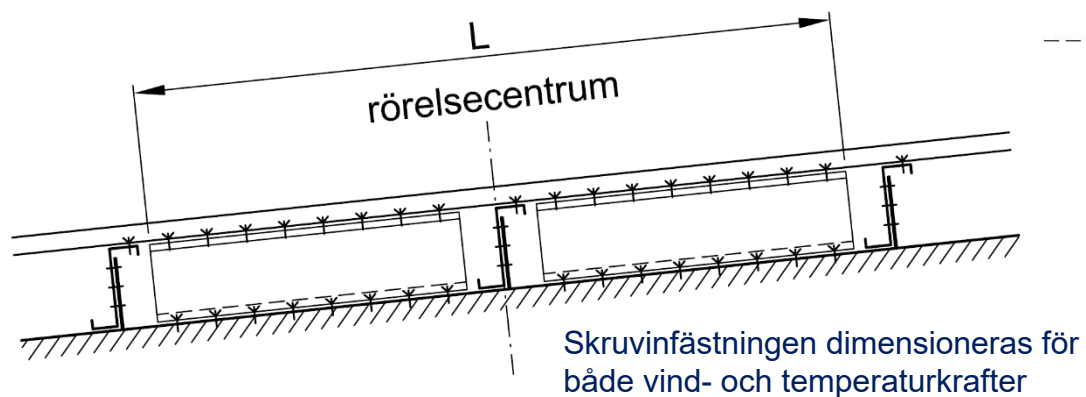

N
tas av en eller
flera åsrader

V
tas av
skjuvplåtar på
gavelbalkarna

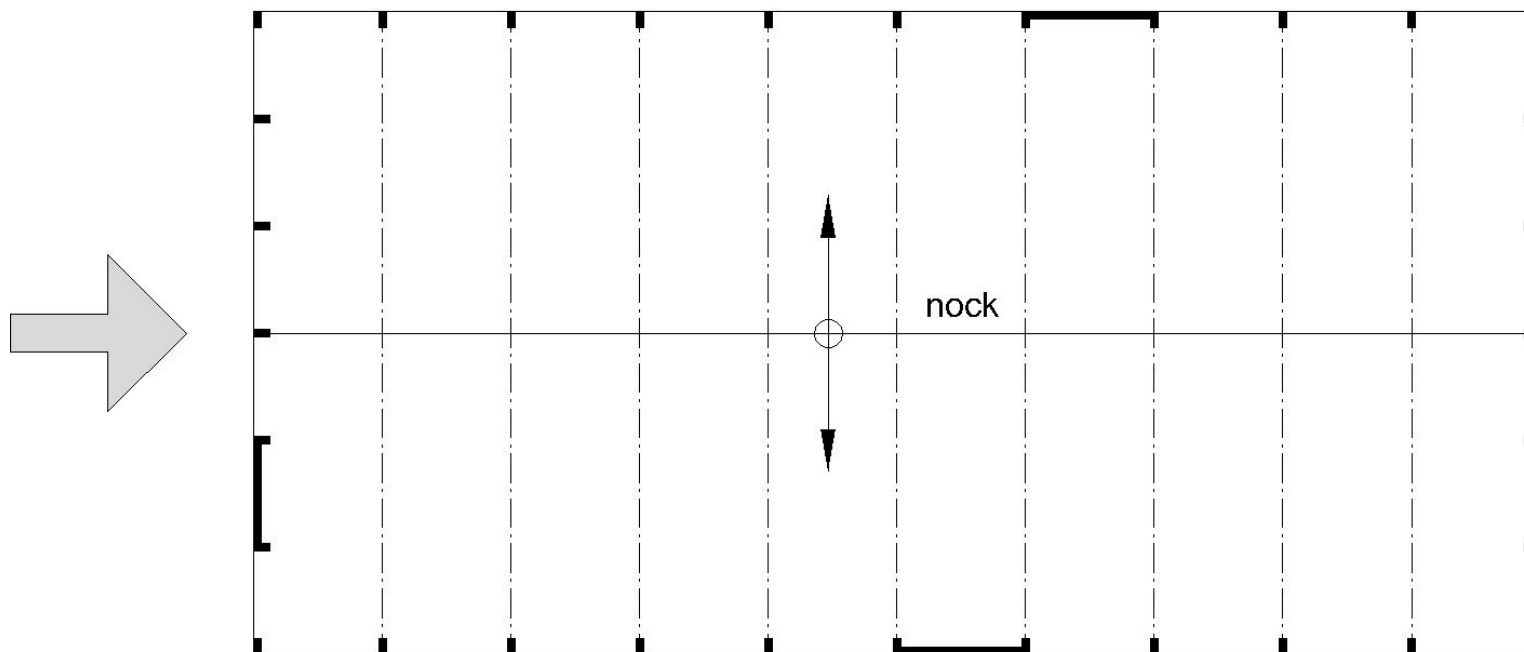

Lastinföringen
sker som
beskrivits tidigare
med skjuvplåtar

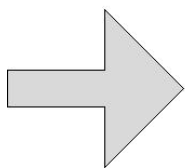
Exempel 2: Oisolerade takskivor

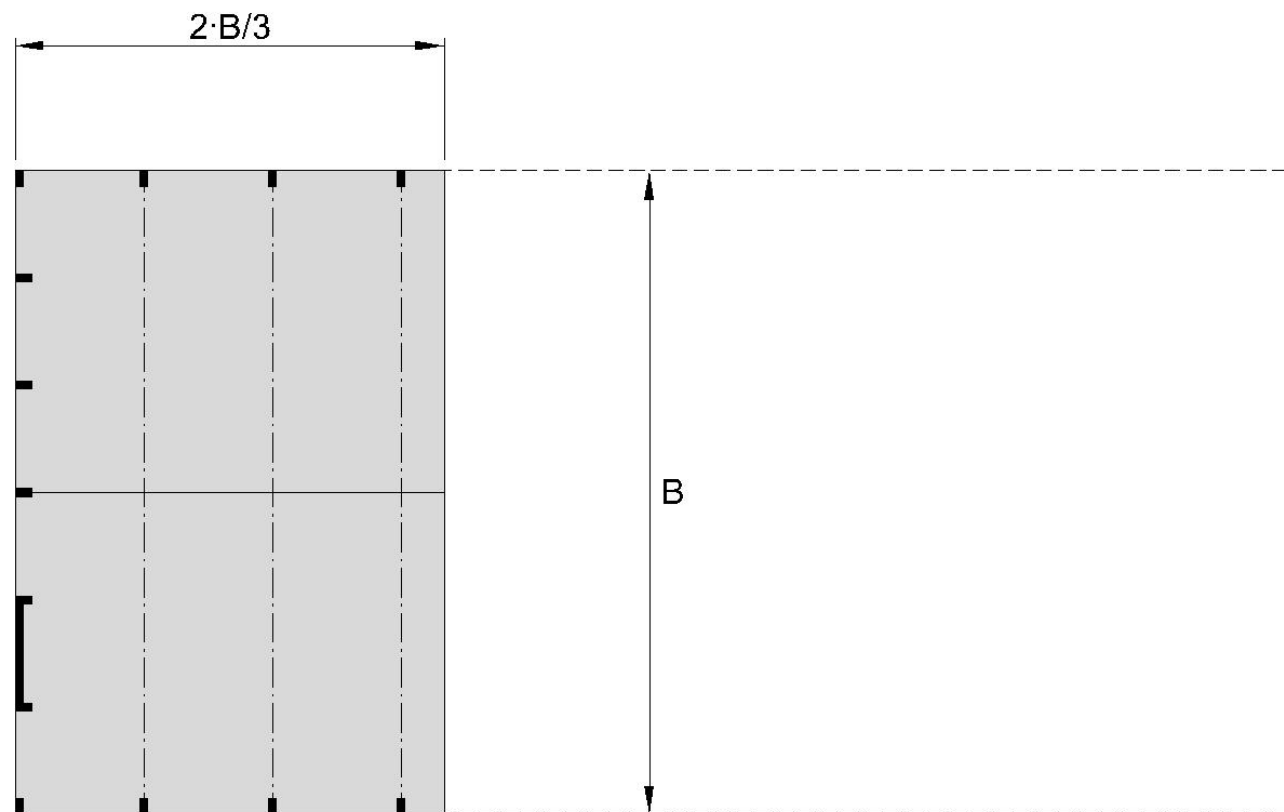

Exempel 2: Oisolerade takskivor

Vid vind mot gavel håller
nockplåten ihop
takskivan över
nocklinjen

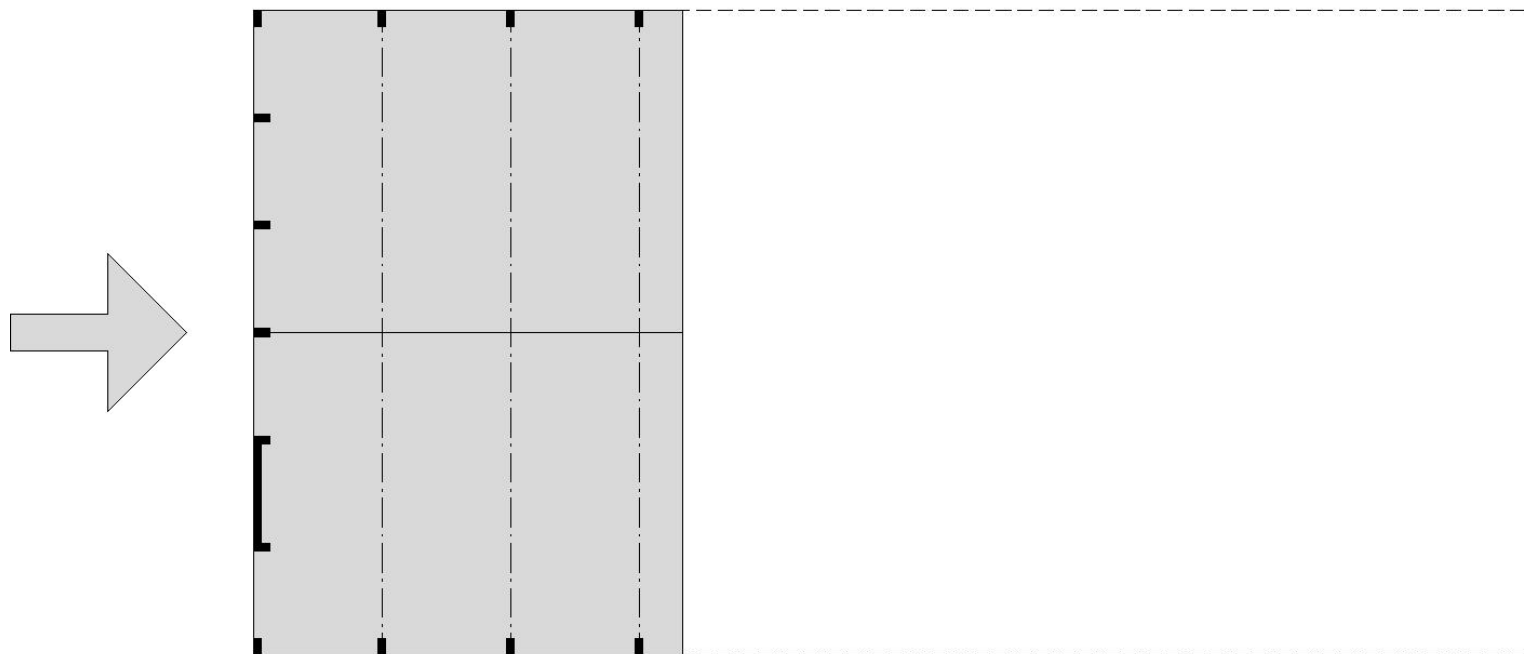

Skivans djup är
 $\frac{2}{3} \cdot$ skivbredden

Exempel 2: Oisolerade takskivor

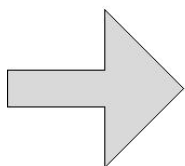

Exempel 2: Oisolerade takskivor

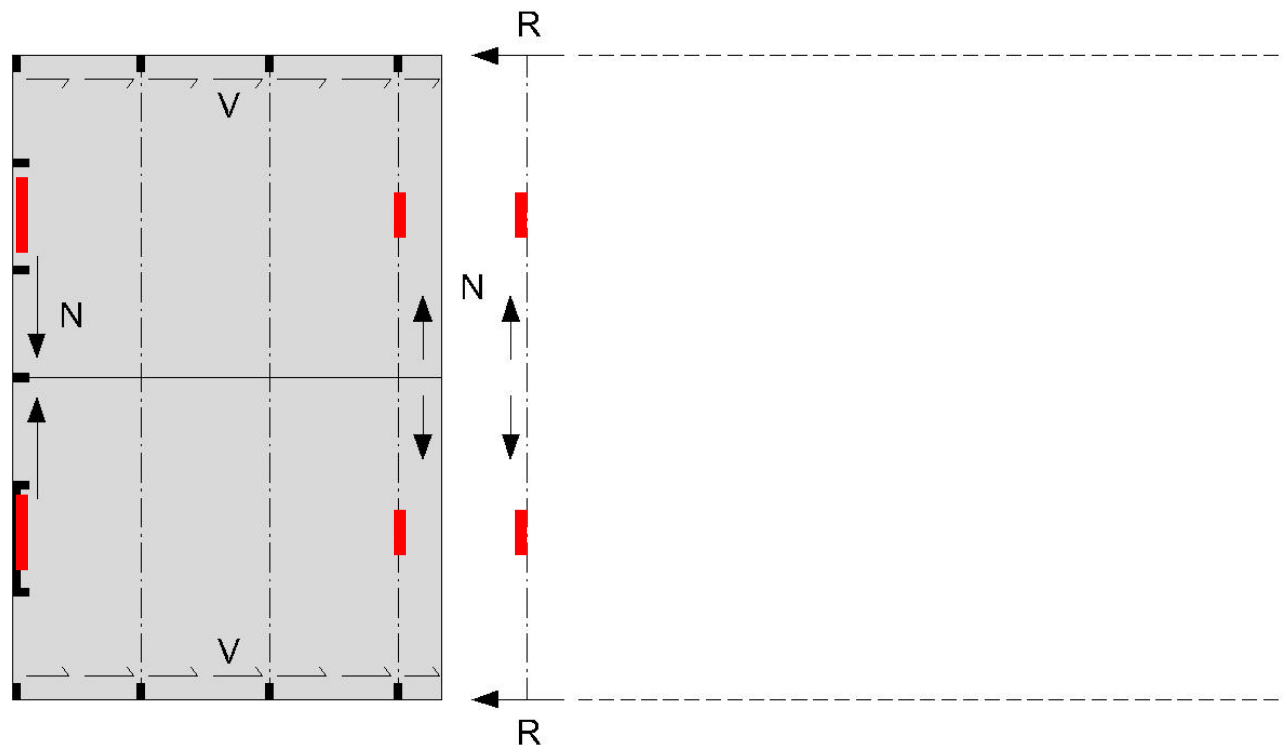
V

tas av yttersta
åsarna och
vidare till
vindkryssen

N

tas av gavel-
balken och en
eller två takbalkar

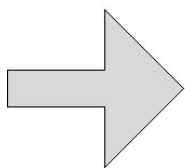

Exempel 2: Oisolerade takskivor

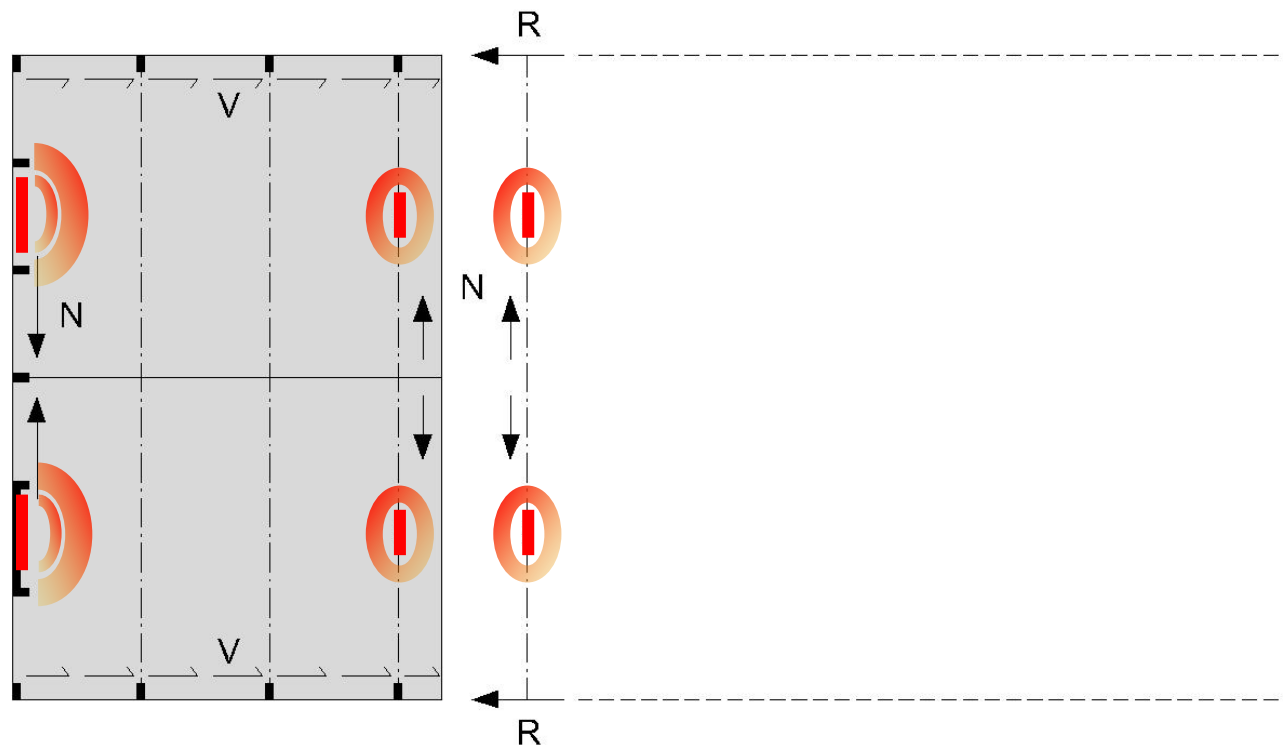
V

tas av yttersta
åsarna och
vidare till
vindkryssen

N

tas av gavel-
balken och en
eller två takbalkar

Två exempel där kunskap om tunnplåtskonstruktioner behövs tidigt i projekten:

- Behovet av lastinföringsstag
- Utformning upplagsknap

Fler exempel som är viktig för byggnadens totalstabilitet:

- Behov av vindkryss?
- Kantbalkar i tunnplåt eller smide?
- Möjligheten till skivverkan i oisolerade byggnader
- Skivverkan i tak med oregelbunden form
- Stomindelning vid snöfickor
- Brandskydd av takskivor i Br2-byggnader
- mm

Sammanfattning:

För att hitta bra tekniska lösningar för byggnaders totalstabilitet behövs expertkunskap om tunnplåtskonstruktioner tidigt i byggprocessen

Tidigare upphandling av plåtleverantör är en garanti för det!

**TACK FÖR
ORDET !**